ВАТАНПАРВАР

УЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МУДОФАА ВАЗИРЛИГИНИНГ МАРКАЗИЙ МАТБУОТ ОРГАНИ

● 2002 йил, 20 июль, шанба № 87 (1663). ● Сотувда эркин нархда.

Газета 1992 йилнинг 24 июнидан чиқа бошлаган.

ЦЕНТРАЛЬНЫЙ ПЕЧАТНЫЙ ОРГАН МИНИСТЕРСТВА ОБОРОНЫ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН

● Суббота, 20 июля, 2002 год № 87 (1663). ● В розницу — цена свободная.

Газета издается с 24 июня 1992 г.

ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ МАЖЛИСИ

16 июль куни Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йилнинг биринчи ярим йиллигида Ўзбекистон иқтисодиётини ривожлантириш юзасидан устувор вазифалар ва топшириқларнинг бажарилиши ҳамда долзарб муаммоларнинг ҳал этилишига бағишланган мажлиси бўлди.

Мажлисда Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов маъруза қилди.

Давлатимиз раҳбари мамлакатимизда изчиллик билан амалга оширилаётган ислоҳотлар туфайли ўтган давр мобайнида барча соҳаларда эришилган самаралар, иқтисодиётдаги ижобий ўзгаришлар, саноат ва қишлоқ хўжалиги, хусусан, ғаллачиликдаги мисли кўрилмаган ютуқлар ҳақида гапирди. Мамлакатимизга хорижий инвестицияларни янада кенгроқ жалб этиш, кичик ва ўрта бизнесни бундан-да ривожлантириш масалаларига алоҳида тўхталди. Шу билан бирга, олдинда турган долзарб вазифаларни белгилаб берди.

Олти ой ичида мамлакатимизда ялпи ички маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми 4,2 фоизга, жумладан, саноат маҳсулотлари ишлаб чиқариш 7,2, истеъмол товарлари 11,5, ялпи қишлоқ хўжалик маҳсулоти 4,5 фоизга кўпайди. Чакана товар айланиши 8,3, пуллик хизматлар эса 12,7 фоизга ошди.

Ушбу рақамлар мамлакатимизда иқтисодий ислоҳотлар жадал давом этаётганини яққол кўрсатиб турибди.

Бу йил мамлакатимизда ғалладан мўл ҳосил етиштирилди. Ҳатто гектаридан 70-80 центнердан ошириб ҳосил олган оилавий пудратчилар, фермер хўжаликлари пайдо бўлди. Давлатимиз раҳбари республикамизда шу кунгача етиштирилган 4,7 миллион тонналик улкан ғалла хирмонига муносиб ҳисса қўшган барча меҳнаткашларга миннатдорлик билдирди.

Президентимиз солиқлар миқдорини белгилашда ривожланган мамлакатлар тажрибасидан келиб чиқиш зарурлигини таъкидлади. Республикамизда уни мавжуд ҳолатидан янада пасайтириш лозимлигига эътиборни қаратди. Солиқларнинг камайиши туфайли пайдо бўладиган ортиқча маблағни ишлаб чиқаришни ривожлантиришга сарфлаш имкони кенгаяди.

Мажлисда муҳокама этилган масалалар юзасидан Бош вазир ўринбосарлари Р. Азимов, Н. Юсупов, Хоразм вилояти ҳокими И. Бобожонов, Жиззах вилояти ҳокими У. Яманқулов, Андижон вилояти ҳокими Қ. Обидов ва бошқаларнинг ахборотлари тингланди.

(ЎзА).

● МУСТАҚИЛЛИГИМИЗ 11 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

Аълочи аскар Иброҳим Шерматов шартнома асосида ҳарбий хизматини давом эттириш орзусида.

К. ТЎРАЕВ олган сурат.

ОДАМЛАРНИНГ ТАШВИШ ВА ОРЗУ-ИНТИЛИШЛАРИ БИЛАН ЯШАШ ФАОЛИЯТИМИЗ МЕЗОНИГА АЙЛАНСИН

ПРЕЗИДЕНТ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ 2002 ЙИЛНИНГ БИРИНЧИ ЯРИМ ЙИЛЛИГИДА ЎЗБЕКИСТОН ИҚТИСОДИЁТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ЮЗАСИДАН УСТУВОР ВАЗИФАЛАР ВА ТОПШИРИҚЛАРНИНГ БАЖАРИЛИШИ ҲАМДА ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРНИНГ ҲАЛ ЭТИЛИШИ ТЎҒРИСИДАГИ МАЪРУЗАСИ

Ҳурматли мажлис иштирокчилари!

Ҳар бир йилнинг бошида ва йил ўртасида Вазирлар Маҳкамасининг мана шундай кенгайтирилган мажлисларида мамлакатимиз иқтисодиётини ривожлантиришнинг муайян даври, хусусан, ўтган бир йил ва олти ойлик якунларини муҳокама этиш биз учун доимий анъанага айланиб қолди.

Бугун 2002 йилнинг биринчи ярмида иқтисодиётимиз ривожланишининг якунлари ҳақида гапирар эканмиз, иқтисодиётимизнинг умумий аҳволини, юзага келган ижобий ва салбий ҳолатларни қайд этиш билан чекланиб қолмасдан, биринчи галда бу соҳадаги ишларимизнинг ҳозирги ҳолатига принципиал баҳо беришимиз, мамлакатимизнинг ижтимоий-иқтисодий жиҳатдан изчил ва жадал ривожланишига салбий таъсир кўрсатаётган асосий сабаблар, ғов-тўсиқларни аниқлаш ва уларни бартараф этишга бор куч ва эътиборимизни қаратишимиз, аввало, олиб бораётган ислоҳотларимизнинг самарасини ошириш ҳақида фикр юритишимиз зарур.

Шу нуқтаи назардан қараганда, мен Вазирлар Маҳкамасининг жорий йил бошидаги 2001 йил якунларига бағишланган мажлиси баёнига яна бир бор мурожаат этиб, унда шу йил учун белгиланган вазифалар ҳокимликлар, мутасадди идора ва ташкилотлар томонидан қандай бажарилаётганига баҳо берсак, ҳар томонлама тўғри бўлади, деб ўйлайман.

Келинг, 2002 йилнинг биринчи ярмида эришилган миқдор ва сифат кўрсаткичлари ҳақида қисқача тўхталиб ўтайлик.

Мен мана шу ўтган давр мобайнида мамлакатимизда ялпи ички маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми — 4,2 фоизга, жумладан, саноат маҳсулотлари ишлаб чиқариш — 7,2, истеъмол товарлари — 11,5, ялпи қишлоқ хўжалик маҳсулоти — 4,5 фоизга кўпайганини алоҳида таъкидлашни истардим.

Шу даврда чакана товар айланиши 8,3, пулли хизматлар ҳажми эса 12,7 фоизга ошди. Ҳар қайси давлат тараққиётининг асосий кўрсаткичларидан бири бўлган ташқи савдо айланмасида ижобий натижаларга эришилмоқда.

Мамлакатимизнинг молиявий тизими мустаҳкамланмоқда. Хусусан, жорий йилда бюджетнинг даромад келтириши белгиланган деярли барча манбалари бўйича прогноз кўрсаткичлари бажарилди. Бу эса, бюджетнинг харажатлар қисмини яна бир бор танқидий баҳолаган ҳолда, муҳим ижтимоий аҳамиятга молик бўлган йўналишлар бўйича кўзда тутилган бюджет маблағларини тўла ажратиш, бюджет ташкилотлари ходимларининг ойлик маошлари, пенсиялар, стипендиялар, ижтимоий ёрдам пуллари миқдорини кўпайтириш, шунингдек, иқтисодиётимизга инвестициялар киритиш учун қўшимча маблағлар излаб топиш имконини берди.

Айни вақтда бюджет тақчиллиги ялпи ички маҳсулотга нисбатан прогноз бўйича 2 фоиз кўзда тутилгани ҳолда, атиги 0,8 фоизни ташкил этди.

Айниқса, ўтказилаётган қатъий пул-кредит сиёсати натижасида жорий йилнинг биринчи ярмида нақд пул эмиссиясини кескин қисқартириш, уларни муомаладан қайтариб олиш борасида эришилган натижалар диққатга сазовордир.

Жумладан, шу йилнинг биринчи чорагида кўзда тутилганидек, эмиссия даражаси 4,4 фоиз ўрнига 2,1 фоизни, йилнинг иккинчи чорагида эса бу кўрсаткич 2,2 фоиз ўрнига 0,6 фоизни ташкил этди.

Лўнда қилиб айтганда, биринчи ярим йиллик давомида эмиссия натижаларига кўра 50 миллиард сўмдан зиёд пул иқтисод қилинди. 15,2 миллиард сўм нақд пул эса муомаладан қўшимча равишда қайтариб олинди.

Ўтказилаётган бундай пул-кредит сиёсати туфайли ойлик инфляция даражаси, яъни, нарх қимматлашуви 2001 йилдаги 1,5 фоиз ўрнига ўртача 1,1 фоизни ташкил этди.

Бундай ҳол, ўз навбатида, миллий валютамизнинг белини анча бақувват қилишга хизмат қилмоқда.

Шу борада сизларнинг эътиборингизни йил бошидан бери кўрилаётган ўта муҳим тадбирларга жалб қилмоқчиман.

Ўтган давр мобайнида ташқи иқтисодий фаолият ва валюта сиёсатини эркинлаштириш бўйича амалга ошираётган ишларимиз, ягона тўлов воситаси бўлмиш миллий валютамиз — сўмнинг мавқеини оширишда, нақд хорижий валюталар бозорини, умуман валюта бозорини мустаҳкамлаш ва кенгайтиришда катта имкониятлар очиб бермоқда.

Бундай сиёсатни кенг кўламда давом эттириш, яъни, валюта бозорини янада эркинлаштириш билан боғлиқ ишларни изчил олиб бориб, пировард натижаларга эришиш бугунги кундаги энг муҳим ва долзарб вазифаларимиз қаторига кўтарилмоқда. Бу масалада Марказий банк, Молия вазирлиги, Давлат солиқ ва Божхона қўмиталарига алоҳида масъулият юкланади.

Ҳурматли дўстлар!

Бизнинг кичик ва ўрта бизнес, хусусий тадбиркорликни ривожлантиришга нечоғли катта аҳамият бераётганимизни барчангиз яхши биласиз. Бу соҳанинг яқин йиллар ичида иқтисодиётимиз таркибида, ишсизлик муаммосини ҳал этишда, ички бозоримизни товарлар ва хизматлар билан тўлдиришда, одамларнинг турмуш даражасини яхшилашда қандай ўрин тутиши зарурлигини мен илгари ҳам кўп бор таъкидлаганман.

Тадбиркорларнинг фаолиятини рағбатлантириш, қўллаб-қувватлаш, улар учун қулай ҳуқуқий ва иқтисодий шарт-шароит яратиб бериш масалалари барча даражадаги раҳбарларнинг, биринчи галда, ҳудудий ҳокимият ва бошқарув идоралари раҳбарларининг доимий диққат марказида туриши керак.

Шуни айтиш жоизки, кейинги пайтда мамлакатимизда кичик бизнес вакиллари ҳамда хусусий тадбиркорларнинг фаолияти анча кучайди.

Буни жорий йилнинг биринчи ярми мобайнида 26 минг 700 дан зиёд кичик ва ўрта бизнес корхоналари ташкил этилгани ҳам исботлайди.

Бу ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 1,7 баробар кўп демакдир. Бундай натижага эришишда кичик ва ўрта бизнес корхоналарини рўйхатга олиш тартибларининг сезиларли даражада соддалаштирилгани, уларнинг фаолият кўрсатиш шароитларининг эркинлаштирилгани муҳим омил бўлмоқда.

Бугунги кун ҳолатига кўра, мамлакатимизда фаолият кўрсатаётган кичик ва ўрта бизнес корхоналари сони 200 мингдан ошиб кетди, улардан 168 минг 600 тасини микро фирмалар ташкил этади.

Тадбиркорликни ривожлантириш ҳисобидан қарийб 200 минг янги иш ўринлари яратилди, бу эса мўлжалимиздан 1,5 баравар кўпдир.

Кичик ва ўрта бизнес корхоналарининг ялпи ички маҳсулот ишлаб чиқаришдаги улуши 31,6 фоиздан 33 фоизга ўсди.

Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликка кредитлар ажратиш тизими анча яхшиланди — ажратилган микрокредитлар ҳажми 2,5 бароборга кўпайиб, 18 миллиард сўмни ташкил этди. Ярим йил давомида 40,4 миллион АҚШ доллари миқдоридаги хорижий кредитлар ўзлаштирилди.

Ҳозир бу мақсадлар учун яна қўшимча равишда 270 миллион АҚШ доллари ҳажмидаги чет эл кредитлари ва грантларини жалб этиш бўйича чора-тадбирлар кўрилмоқда.

Шу билан бирга, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантириш йўлида ҳали бир қанча ҳал этилмаган муаммолар, тўрачилик, ўзбошимчалик, зўравонлик каби ғов-тўсиқлар мавжудки, бундан асло кўз юмиб бўлмайди.

Кичик бизнес ва тадбиркорлик соҳасидаги кечиктирмасдан ҳал қилиниши лозим бўлган энг муҳим вазифалар — бозор инфратузилмасини ривожлантириш, тадбиркорларнинг моддий-техника ресурсларидан, хомашё ва материаллардан фойдалана олиш имкониятини кенгайтириш, уларга зарур техника воситаларини етказиб бериш, майда улгуржи савдо ва сервис хизмати тармоғини яратиш билан боғлиқ масалалардир.

Бошқача айтганда, кичик ва ўрта бизнес субъектлари эҳтиёжларини таъминлашнинг ривожланган, замонавий тизимини яратиш лозим. Ва албатта, уларга банк хизмати кўрсатишни ҳар томонлама кенгайтириш ва яхшилаш, имтиёзли кредитлар ҳажмини кўпайтириш зарур. Бу масалалар қаторига кичик бизнес вакиллари ва тадбиркорлар томонидан ишлаб чиқарилган маҳсулотларнинг харидорларини топиш ва сотиш муаммосини ҳал этишни ҳам киритиш лозим.

Мен бугун барча раҳбарларнинг, биринчи галда, марказий ва маҳаллий ҳокимият вакилларининг, айниқса, вилоят ва туман ҳокимларининг диққатини яна бир масалага қаратмоқчиман.

Бу масала шундан иборатки, кўп жойларда номақбул одат тусига кириб қолган бир ҳолатга, яъни кичик ва ўрта бизнесга, умуман, тадбиркорликка соғин сигир, деб қарашдек бемаза ишларга бутунлай барҳам бериш керак.

Зарур иншоотларни қуриш ва таъмирлаш, жойларда ободонлаштириш ишларини амалга оширишдек олижаноб мақсадларни баҳона қилиб ҳар қайси маҳаллий раҳбарнинг тадбиркорлардан ўзбошимчалик билан ўлпон йиғишига, хайрия ишларини мажбуриятга айлантиришига асло йўл қўйиб бўлмайди.

Бундай ишларни, қонунчилик нуқтаи назаридан, тадбиркорлик, кичик ва ўрта бизнес субъектлари фаолиятига зўравонлик ва ғайриқонуний тарзда аралашиш, деб баҳолаш керак. Ўйлайманки, Адлия вазирлиги ва прокуратура идоралари бу масалаларда тартиб ўрнатиш бўйича жойларда барча чораларни кўради.

Мен биринчи навбатда жойлардаги ҳокимият идоралари вакилларини яна ва яна бир бор огоҳлантириб айтмоқчиманки, тадбиркорликни, кичик ва ўрта бизнесни ҳамма жойда ва ҳар томонлама ривожлантириш, унинг асосида тадбиркорларнинг ўрта синфини шакллантиришни тараққиётимизнинг ҳозирги босқичидаги энг муҳим вазифалар, деб қабул қилиш лозим. Бу бизнинг ҳам социал-иқтисодий, ҳам ижтимоий-сиёсий жиҳатдан жамиятни янгилаш, мана шу заминда яшаётган одамларнинг фаровонлигини таъминлашдек асосий стратегик мақсадларимизга эришишда бош йўналиш ва мустаҳкам таянчимиз бўлмоғи керак.

Ҳурматли йиғилиш қатнашчилари!

Вазирлар Маҳкамасининг жорий йил бошида бўлиб ўтган мажлисида кўтарилган ўта муҳим, ҳал қилувчи бир масала бўйича қабул қилинган қарорларнинг бажарилиши хусусида алоҳида тўхталиб ўтмоқчиман.

Гап энг муҳим моддий ва табиий ресурсларни асраб-авайлаш, улардан тежамкорлик билан, оқилона фойдаланиш ҳақида бормоқда.

Аввало, шуни таъкидлаш керакки, агар ўтган йили сувдан фойдаланиш коэффициенти 0,66 ни ташкил этган бўлса, сув ресурсларидан самарали фойдаланиш борасида кўрилган чора-тадбирлар натижасида бу йил ушбу кўрсаткич 0,81 гача ўсди. Бошқача айтганда, бир гектар ерга сарфланадиган сув ҳажми республика бўйича ўрта ҳисобда 200 куб метрга қисқарди.

Сув билан таъминлашни яхшилаш ва сув ресурсларидан оқилона фойдаланиш туфайли жорий йилда ўтган йилга нисбатан 463 минг гектар кўп ер суғорилгани ҳам эътиборга молик.

Хўжаликлараро каналлар, коллекторлар ва бошқа суғориш тармоқларини тозалаш ва таъмирлаш юзасидан белгиланган топшириқлар ҳам умуман бажарилмоқда.

Маълумки, мамлакатимизда ер ва сув ресурсларидан самарали фойдаланиш бўйича 2010 йилгача мўлжалланган Концепция — дастур ишлаб чиқилган. Уй-жой фондини газ ўлчаш ускуналари билан таъминлаш бўйича 2002-2004 йилларга мўлжалланган дастур ҳам қабул қилинган ва изчиллик билан амалга оширилмоқда.

Айни вақтда, текширишлар шуни кўрсатмоқдаки, жойларда сув ва ердан фойдаланиш борасида амалдаги қонунчиликни бузиш, шартнома мажбуриятларини бажармаслик, табиий ресурсларга хўжасизлик ва исрофгарчилик билан муносабатда бўлиш, улардан бошқа мақсадларда фойдаланиш, электр қуввати тармоқларига ўзбошимчалик билан уланиб олиш, лимит интизомини бузиш каби нохуш ҳоллар ҳамон учраб турибди.

Ўтган ярим йил мобайнида мамлакатимиз бўйича «Сув ва сувдан фойдаланиш тўғрисида»ги Қонунни бузганлик учун солинган жарималарнинг ҳажми бўйича, аввало, Қорақалпоғистон Республикаси, Андижон ва Самарқанд вилоятлари ажралиб туради.

Шунингдек, Қорақалпоғистон Республикасида, Фарғона, Тошкент, Жиззах, Самарқанд ва Навоий вилоятларида ердан фойдаланишда қонунчиликни бузиш ҳоллари ҳам мавжуд эканини таассуф билан қайд этишга мажбурмиз.

Бундай мисолларни нефть маҳсулотлари ва табиий газдан фойдаланиш бўйича ҳам кўплаб келтириш мумкин. Ана шундай қонунбузарликлар учун республика бўйича 1 миллиард 700 миллион сўм миқдорида иқтисодий жазо чоралари кўрилган. Бу борадаги 224 та иш эса ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари ва судларга оширилган.

Қашқадарё, Сурхондарё ва Сирдарё вилоятларида турар-жойларни тез ўлчаш, Қорақалпоғистон Республикаси, Андижон, Наманган, Сурхондарё ва Сирдарё вилоятларида эса сув ўлчаш асбоблари билан таъминлашда ҳам оқсоқликка йўл қўйилмоқда.

Вазирлар Маҳкамасининг табиий, минерал-хомашё ва ёқилғи-энергетика захираларидан тежамкорлик билан ва самарали фойдаланиш масалалари бўйича махсус тузилган комиссияси (К. Тўлаганов) бу масала юзасидан ҳукумат қабул қилган қарорларнинг ижроси қандай бажарилаётганини яна бир марта танқидий нуқтаи назардан кўриб чиқсин ва қабул қилинган чора-тадбирлар тўғрисида Вазирлар Маҳкамасининг навбатдаги йиғилишига ҳисобот тайёрласин.

Азиз дўстлар!

Ҳозирги кунда юртимизда ғалла ўрими ниҳоясига етиб бормоқда. Бу йилги мавсум биз учун ниҳоятда баракали, ниҳоятда серҳосил бўлди, десак, айни ҳақиқатни айтган бўламиз. Жами ғалла ҳосилимиз 4,7 миллион тоннадан ошди. Мамлакатимизнинг суғориладиган ерларида ўртача ҳосилдорлик гектарига 41,5 центнерни ташкил этди. Айниқса, Андижон вилоятида рекорд натижага эришилди — ҳар гектар ердан 75 центнердан хирмон кўтарилди, Наманган вилоятида — 46, Фарғона вилоятида — 45, Самарқанд вилоятида — 49 центнердан ҳосил олинди.

Миришкор деҳқонларимиз эришган мана шу мисли кўрилмаган ғалабага бугун юртимизда каттаю кичик — барча қойил қолмоқда, бу ҳақда фахру ғурур билан гапирмоқда. Бу ғалаба меҳнаткаш ўзбек халқининг нималарга қодир эканини ва нималардан фахрланишга ҳақли эканини яна бир бор намоён этмоқда. Лафзи ҳалол, мард ва танти деҳқонларимизнинг ғайрат-шижоати, олижаноб меҳнати билан ризқ-рўзимиз бўлмиш бошоқли дон етиштиришда ана шундай улкан натижа қўлга киритилмоқда, том маънода мамлакатимизнинг ғалла мустақиллиги таъминланмоқда.

Бугун мен шу юксак минбардан туриб, барча ғаллакорларимизга фидокорона меҳнати, Ватан равнақи йўлида амалга ошираётган эзгу ишлари учун бутун халқимиз номидан, шахсан ўз номимдан чуқур миннатдорлик изҳор этиш, самимий ташаккур билдиришни бурчим, деб биламан.

Бугун бу соҳада эришилган натижаларни сарҳисоб қилар эканмиз, биз олдимизга қўйган аниқ стратегик вазифамиз — яъни, мамлакатимиз ва халқимизни ўз ғалламиз, ўзимизнинг нонимиз билан таъминлашдек тарихий вазифа муваффақият билан бажарилганини эътироф этишимиз зарур.

Бу айни вақтда халқимиз фаровонлигини ошириш билан боғлиқ кўплаб муаммоларни ҳал қилишнинг ягона йўлидир.

Табиийки, бу ҳақда гапирганда, бу улкан ютуқ замирида нима ётибди, деган савол туғилади. Бугун биз қўлга киритган бу юксак натижалар асосида энг аввало қишлоқ ҳаётини янгилаш, қишлоқ хўжалигида ислоҳотларни амалга ошириш борасидаги ҳар томонлама чуқур ўйланган сиёсат мужассам, десам, ўйлайманки, кўпчилик бу фикрга қўшилади.

Шуни аниқ айтиш мумкинки, бугунги кунда бепоён далаларда ризқ-рўз ундираётган деҳқон ва фермерларнинг фикри-зикри ўзгармоқда, уларнинг ерга, меҳнатга муносабати, умуман дунёқараши ўзгармоқда. Улар биринчи навбатда ернинг ҳақиқий эгасига, мулкдор сифатида ўз меҳнати ва етиштирган маҳсулотининг эгасига айланмоқда. Қишлоқ жойларда юз бераётган ўзгаришларнинг асл маъно-моҳияти ҳам мана шунда, деб айтсак, асло хато бўлмайди.

Шу муносабат билан биз, ҳаммамиз эски замондан сақланиб келаётган бир қолипдаги, айтайлик, «Фалон туманнинг деҳқонлари ва хўжаликлари ғалла етиштириш бўйича давлат режасини муваффақият билан адо этди — мамлакат омборларига мана бунча тонна ғалла топширилди» қабилидаги сийқаси чиқиб кетган ифодалардан воз кечишимиз зарур.

Ҳозирги кунда давлат, қишлоқ хўжалиги корхонаси ва деҳқон, фермерлар ўртасидаги муносабатлар фақат шартнома асосига қурилмоқда ва қурилиши шарт. Маълумки, шартноманинг икки тури бор. Биринчиси — давлат билан хўжалик ўртасида давлат эҳтиёжлари учун қишлоқ хўжалиги маҳсулотини муайян миқдорда сотиб олиш тўғрисидаги контрактация шартномаси. Шартнома муносабатларининг иккинчи шакли эса — бу ширкат хўжалигининг оилавий пудратчи ва фермер билан тузадиган шартномасидир.

Биринчи турдаги шартнома асосида бир томондан давлат, иккинчи томондан хўжалик маълум мажбурият ва кафолатларни ўз зиммасига олади. Хўжаликлар ана шу шартномани бажариш устида ишлайди, давлат эса, ўз навбатида, шартнома бўйича ўзининг мажбуриятларини аниқ бажариши — хўжалик ёки фермерни техника ва минерал ўғитлар билан таъминлаши, етиштирилган маҳсулотни сотиб олиши, шартнома асосида топширилган ҳосилнинг пулини тўлиқ ва ўз вақтида тўлаши керак.

Бу ўринда муаммонинг бошқа бир жиҳати киши эътиборини ўзига тортади. Шўро даврида давлат манфаатлари доимо ҳамма нарсадан устун бўлиб келган. Ана шу эски асорат таъсири туфайли бугунги кунда хўжалик билан тузилган

(Давоми 2-, 3-бетларда).

ТАРБИЯВИЙ ИШЛАРГА ЭЪТИБОР ЮКСАК

Офицерлар марказий саройида Тошкент ҳарбий округига қарашли қисм ва қўшилмалар, муассасалар батальон, взвод командирларининг тарбиявий ишлар бўйича ўринбосарларининг икки кунлик йиғин-кенгаши бўлиб ўтди. Анжуман Тошкент ҳарбий округи қўмондони полковник Баҳодир Тошматовнинг «Тарбиявий ишлар ҳолати ҳамда унинг самарадорлигини ошириш, жанговар шайлик ва касбий маҳоратни юксалтириш, ҳарбий интизомни мустаҳкамлаш масалаларини талаблар даражасига етказишдаги таъсирини кучайтириш», деб номланган маърузаси билан бошланди.

— Қуролли Кучларимизда чуқур ислоҳотлар жараёни давом этмоқда. Бундан мақсад замонавий, ихчам, яхши қуролланган, касбий маҳорати юксак армияни ташкил этишдир. Президентимиз — Қуролли Кучлар Олий Бош Қўмондони таъкидлаганидек, ҳарбий хизматчиларни маънавий-ахлоқий жиҳатдан тарбиялаш, касбга тайёрлаш ва қайта тайёрлаш бутун тизимини қайта ташкил этиш мана шу ислоҳотларнинг энг муҳим қирраларидан биридир. Ислоҳотлар бизнинг ҳарбийларимизда ватанпарварлик, юртга муҳаббат, садоқатни, юксак маънавий фазилатлар ва ирода кучини, касбий маҳоратни, аъло даражадаги жанговар билим ва тайёргарликни шакллантиришга йўналтирилган бўлиши лозим. Шунинг учун ҳам бугунги кунда, ҳарбий ислоҳотларимиз янги босқичга ўтган даврда ташкилий ва тарбиявий ишларнинг амалий томони барча режа ҳамда тадбирларимиз омилига айланмоқда.

Тарбиячи офицерлар зиммасига катта масъулият тушапти. Улар энди бор куч-ғайратларини ишга солиб хизмат қилишлари, ҳар томонлама сафдошларига, қўл остидаги хизматчиларга ўрнак, намуна бўлишлари керак. Зеро, улар янгиланишлар, ислоҳотларнинг тарғиботчиси ҳисобланишади. Ушбу йиғин ҳам тарбиявий ишларимизни қайта кўриб чиқиш, ютуқ ва камчиликларимизни таҳлил этиш, янгичасига ишлаш бўйича етарли маълумотлар, тавсиялар олишга хизмат қилади, — деди, жумладан, қўмондон.

Округ ҳарбий прокуратураси бўлим бошлиғи подполковник М. Ҳожиевнинг қисмларда тартиб-интизомни, тарбиявий ишларни мустаҳкамлаш, ҳуқуқбузарликнинг олдини олиш бўйича ўзаро ҳамкорликда олиб борилаётган ишларга бағишланган маърузаси, округ қўмондонининг тарбиявий ишлар бўйича ўринбосари подполковник Қ. Аминжонов ўтказган тарбиявий ишларни режалаштириш, унинг давомийлигини таъминлаш, тегишли иш ҳужжатлари, замон талабларидан келиб чиқадиган долзарб масалаларга бағишланган услубий машғулот ҳам йиғилганларда катта қизиқиш уйғотди.

Машғулотларда полковник Р. Абдуллаев, подполковниклар — И. Абдураҳмонов, Б. Отамирзаев, майорлар — Б. Чориев, Ш. Қўлдошев, А. Ҳакимов, А. Абдураҳмонов, К. Раҳимбобоев ва бошқаларнинг қисмларда тарбиявий, маънавий-маърифий, ғоявий ишларни яхшилаш, янги шакл ва услубларда иш олиб бориш бўйича берган тавсиялари, фикр-мулоҳазалари билан ўртоқлашдилар.

Йиғин давомида тарбиячи офицерларнинг турли мавзуларда ўзаро фикр алмашишларига ҳам катта эътибор берилди. Шунингдек, иштирокчиларнинг касбий малакалари, билим даражалари тест усулида синовдан ўтказилди.

Капитан А. УСМОНОВ,
«Ватанпарвар» мухбири.

● ДАВРА СУҲБАТИ

Ёш офицерлар: бугунги воқелик, ўй ва фикрлар

Маълумки, бутун мамлакатимизда бўлгани сингари Қуролли Кучларимизда ҳам ислоҳотлар давом этмоқда. Ислоҳот бу — ўзгариш, янгиланиш дегани. Шундай экан, кечаги талаблар бугунга тўла мос келмаслиги табиий. Негаки, замон ўзгармоқда, бизнинг эҳтиёжларимиз ўзгармоқда. Бу эса кадрлардан янгича ишлашни, янгича фаолият кўрсатишни талаб этади. Бу жараённинг ўзагини шубҳасиз ёшлар фаолияти ташкил этади. Офицерлар Марказий саройида бўлиб ўтган давра суҳбатига ҳам ёшлар, ёш офицерлар, уларнинг хизмат фаолияти, муаммолари ҳақида дилдан, ошкора суҳбатлашиб олиш истаги асос бўлди.

Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг масъул ходими подполковник Комил ЖАББОРОВ давра суҳбати иштирокчиларига мурожаат қилар экан, шундай деди:

(Давоми 3-бетда).

ОДАМЛАРНИНГ ТАШВИШ ВА ОРЗУ-ИНТИЛИШЛАРИ БИЛАН ЯШАШ ФАОЛИЯТИМИЗ МЕЗОНИГА АЙЛАНСИН

(Давоми. Боши 1-бетда).

контрактация шартномасининг бажарилишини текширувчи нозирлар керагидан ортиқ даражада кўпайиб кетган. Давлат ҳокимияти ва давлат тузилмаларининг ҳокимликлардан тортиб текширувчи органларгача — ҳаммаси шу иш билан банд.

Лекин, айтинглар-чи, иккинчи турдаги — хўжалик билан оилавий пудрат вакили ўртасида тузиладиган шартноманинг сўзсиз бажарилишини ким назорат қилади? Бу савол замирида кўп масала бор.

Ҳосилнинг тақдири, яъни биз керакли миқдордаги ғаллага, пахтага, бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотларига эга бўламизми, йўқми — бу масала айнан ана шу шартномаларнинг бажарилишига, бир томондан хўжалик — ширкат, иккинчи томондан эса пудратчи ўз зиммасига олган барча мажбуриятларини тўлиқ адо этишига боғлиқ эканини унутмаслигимиз керак.

Шунинг учун ҳам бугунги кунда шартномавий муносабатларнинг айни мана шу шакли энг муҳим аҳамият касб этмоқда. Ўз меҳнати билан ҳосил етиштирадиган одамларнинг иқтисодий манфаати ва рағбатини айни мана шу омил белгилайди, десак, ҳеч қандай хато бўлмайди.

Шу боис бугун хўжаликдаги ички шартномаларнинг тузилишига хўжакўрсин учун, қуруқ расмиятчилик билан қарамаслик керак. Пудратчиларнинг шартномавий мажбуриятларнинг мазмуни ва аҳамиятини билмаслиги, уларнинг бажарилишини етарли даражада назорат қилмаслик каби нохуш ҳолатларга асло бефарқ бўлмаслигимиз керак.

Айниқса, хўжаликларнинг ўз зиммасига олган шартномавий мажбуриятларга риоя этмаслигига мутлақо йўл қўйиб бўлмайди. Бу масалани мазкур шартномаларни қайд этадиган Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлигининг ҳудудий бошқармаларигина эмас, балки биринчи галда адлия органлари қаттиқ назорат остига олишлари зарур.

Бир нарсани чуқур англаб, қулоғимизга қуйиб олишимиз даркор. Агарки қайси хўжалик жорий мавсумда оилавий пудратчиларнинг ишончини йўқотса, ўзи учун келаси йил ҳосилини ва умуман истиқболини йўқотади, деган тушунча қатъий қоидага айланиши керак.

Шу муносабат билан вилоят ва туманлардаги раҳбарлар, биринчи навбатда туман ҳокимлари шартнома мажбуриятларининг бажарилишини қаттиқ назорат қилишлари керак. Токи ҳар бир оилавий пудратчи, ҳар бир фермер етиштирилган ҳосилдан ўз улушини сўзсиз олсин.

Бу билан раҳбар — ҳоким савоб ишга қўл уради, адолатни таъминлашга хизмат қилади, оқир-оқибатда унинг одамлар ўртасида обрў-эътибори ортади.

Ҳурматли дўстлар!

Барчангизга маълум, биз иккинчи чақириқ Олий Мажлиснинг биринчи сессиясида янги мингйиллик бўсағасида туриб, жамиятимизни янгилаш ва ислоҳ қилиш борасидаги стратегиямизни ишлаб чиқар эканмиз, ислоҳотларни янада чуқурлаштириш, ҳаётимизнинг барча жабҳаларини эркинлаштириш йўлини ўзимиз учун аниқ-равшан белгилаб олган эдик.

Ҳозирги кунда эркинлаштириш жараёни, ўз мазмун-моҳиятига кўра, бугун биз мамлакатда амалга ошираётган барча ўзгаришларни боғлаб турувчи ўзига хос занжир вазифасини ўтамоқда.

Бу эзгу мақсадни амалга ошириш, унинг ҳуқуқий асоси ва амалий механизмини яратиш учун мамлакатимизда 2000 йилдаёқ сиёсий соҳада, давлат қурилиши ва бошқаруви, иқтисодий, маънавий, суд-ҳуқуқ, ташқи сиёсат ва хавфсизликни таъминлаш соҳаларида ислоҳотларни эркинлаштириш бўйича Дастур ишлаб чиқилган ва қабул қилинган эди. Ана шу Дастурда зикр этилган йўналишларнинг ҳар бири бўйича белгиланган чора-тадбирларнинг сўзсиз бажарилишини назорат қиладиган махсус ишчи гуруҳлари тузилган.

Дастур ижросининг биринчи босқичида аввало амалдаги тегишли ҳуқуқий базани танқидий нуқтаи назардан баҳолаш, сиёсий, иқтисодий ва маънавий соҳаларда эркинлаштириш жараёнларини амалга оширишни таъминловчи мустаҳкам ҳуқуқий ва меъёрий асосларни ишлаб чиқиш ва шакллантиришга эътибор қаратилди.

Бугунги кунда биринчи галда ана шу муаммолар ечимига қаратилган, янги қабул қилинган ўнлаб қонунларни санаб ўтишимиз мумкин.

Шу билан бирга, амалдаги қонун ҳужжатларига фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлаш, хусусий мулкни ва тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланадиган шахсларни ҳимоя қилишга қаратилган кўплаб ўзгартиришлар киритилди. Ислоҳотларни чуқурлаштириш ва жамиятимиз ҳаётининг кўплаб соҳаларини ҳар томонлама эркинлаштириш талабларидан келиб чиққан ҳолда, Жиноят, Жиноят-процессуал, Фуқаролик-процессуал, Хўжалик-процессуал кодексларида белгиланган кўпгина нормалар амалда қайтадан кўриб чиқилди.

Мен шу ўринда суд-ҳуқуқ соҳасида чуқур ўзгаришлар рўй берганини алоҳида таъкидламоқчиман. Судлар ва прокуратура ҳақида, суд қарорлари ва бошқа органлар қарорларининг ижроси бўйича янги қонунлар қабул қилинибгина қолмай, фуқаролик ишлари ва жиноий ишлар бўйича алоҳида судлар тузиш орқали судларни ихтисослаштириш чора-тадбирлари ҳам амалга оширилди.

Фуқароларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилишни кучайтириш, судлов жараёнининг барча босқичларида прокурор ва адвокатнинг тенглиги, хўжалик судларида хўжалик низоларини кўриб чиқишда томонларнинг ҳуқуқларини таъминлаш, одил судловнинг сифати ва тезкорлигини ошириш, жазолар, айниқса иқтисодий жиноят учун белгиланган жазолар тизимини эркинлаштиришга қаратилган суд-ҳуқуқ соҳасидаги ислоҳотларни чуқурлаштириш бўйича белгиланган чора-тадбирлар изчил амалга оширилмоқда.

Сиёсий ва давлат қурилиши соҳаларида эркинлаштиришни жорий этишга қаратилган чора-тадбирлар доирасида фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органи — маҳалланинг ҳуқуқларини кенгайтиришга, унинг жамият ҳаётидаги ўрни ва аҳамиятини оширишга хизмат қиладиган «XXI аср маҳалласи» концепцияси ишлаб чиқилди. Фуқароларнинг ижтимоий ва сиёсий фаоллигини кучайтириш, инсон ҳуқуқларига риоя этишнинг миллий мониторинг тизимини мустаҳкамлаш бўйича ишлаб чиқилган чора-тадбирлар ҳаётга татбиқ этилмоқда.

Ўтган йиллар давомида иқтисодий соҳада ислоҳотларни чуқурлаштириш ва эркинлаштириш борасида ҳам хўжалик юритувчи субъектларнинг иқтисодий фаолиятдаги эркинликларини кенгайтириш, хусусий бизнеснинг ҳуқуқий кафолатларини янада мустаҳкамлаш ва манфаатларини ҳимоялашни кучайтириш, ташқи иқтисодий фаолият ва валюта сиёсатини эркинлаштиришга қаратилган кенг кўламли тадбирлар амалга оширилди.

Айниқса, шу йил бошида Халқаро валюта жамғармаси мутахассислари билан яқин ҳамкорликда Мониторинг дастури ишлаб чиқилгани ва 2002 йилнинг 1 январидан 30 июнигача бўлган даврдаги иқтисодий ва молиявий сиёсат масалалари бўйича Меморандум имзолангани иқтисодиётни эркинлаштириш жараёнларини янада чуқурлаштириш йўлида қўйилган мантиқий ва қонуний қадам бўлди.

Ҳозирги пайтда биз иқтисодий ва молиявий сиёсат масалалари бўйича Меморандумда белгиланган ўттиздан ортиқ вазифа ва мажбуриятларнинг барчасини амалда бажардик, деб аниқ айтишимиз мумкин.

Хусусан, миллий валютамиз билан нақд хорижий валютанинг алмашув курсини унификация қилиш борасидаги ўзгаришларни алоҳида қайд этиб ўтиш лозим. Аввало, мамлакатимиз бўйича кенг миқёсда валюта алмашув шохобчалари тармоғи барпо этилди. Бундай шохобчаларда хорижий валютани сотиб олиш учун аввал жорий этилган барча чеклашлар бекор қилинди. Бир йўла сотиб олиш мумкин бўлган нақд хорижий валютанинг энг кўп миқдори Меморандумда кўзда тутилганидан ҳам юқорироқ даражада (1500 доллар) қилиб белгиланди.

Бир сўз билан айтганда, ўтган ярим йил ичида нафақат ташқи савдо ва валюта сиёсатини, умуман иқтисодиётни эркинлаштириш, алмашув курсларини унификация қилиш борасида жиддий қадамлар қўйилди.

Халқаро валюта жамғармасининг июнь ойи ўрталаридан бошлаб Ўзбекистонда фаолият кўрсатаётган миссияси Дастурнинг барча моддалари ва аниқ мақсадга қаратилган кўрсаткичлари бажарилганини қайд этди.

Шунингдек, 2002-2003 йилларда амалга ошириладиган ва Халқаро валюта жамғармаси ҳамда бошқа халқаро молия ташкилотларининг ресурслари билан қўллаб-қувватланиши мумкин бўлган иқтисодий дастурнинг асосий моддалари мазкур жамғарма мутахассислари билан биргаликда жорий йилнинг ўзидаёқ ишлаб чиқилиши ҳақида ҳам келишиб олинди.

Иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш ва иқтисодиётни эркинлаштириш соҳасида биринчи ярим йиллик ичида республика ҳукумати томонидан амалга оширилган чора-тадбирлар нуфузли халқаро молия ташкилотлари, кўпгина иқтисодий ривожланган давлатларнинг ҳукуматлари томонидан юқори баҳоланмоқда.

Ҳурматли мажлис қатнашчилари!

Иқтисодий ислоҳотларимизни чуқурлаштириш йўлида бошлаган барча ишларимизни давом эттириш, уларни мантиқий якунига етказиш зарурлиги ҳақида гапириб ўтириш ортиқча, деб ўйлайман. Бугунги имконитдан фойдаланиб, бу ишни янада чуқурлаштиришнинг баъзи принципиал йўналишлари ҳақида тўхталиб ўтмоқчиман.

Маълумки, иқтисодиётни эркинлаштириш, корхоналарнинг эркин иқтисодий фаолият юритиш имкониятларини кенгайтириш бир томондан, давлатнинг бошқарув ролини кескин чеклашни, иккинчи томондан эса, хўжалик юритувчи субъектларнинг мустақиллигини кенгайтиришни, улар учун ўзлари ишлаб топган маблағларни ишлатишда янада кўпроқ эркинлик ва имкониятлар яратишни талаб этади.

Содда қилиб айтганда, хўжалик ва корхоналарга бу масалада енгиллик бериш, уларнинг елкасидаги солиқ юкини камайтириш лозим. Илгариги, яъни маъмурий-режалаштириш тизим шароитида, давлат мулки тўлиқ ҳукмрон бўлган даврда давлатнинг фискал функциялари, яъни мажбурий ундириб олиш вазифаларини кучайтиришга катта аҳамият берилар эди. Бу тизим солиқлар ва бошқа мажбурий тўловлар орқали давлат хазинасига имкон қадар кўпроқ маблағ йиғишга ҳаракат қиларди, кейинчалик эса, бу маблағларни тақсимлаш, аниқроғи, гўёки давлат манфаатларидан келиб чиққан ҳолда, қайта тақсимлаш билан шуғулланар эди.

Бугунги кунда республика бирлашган бюджетига ана шундай тўловлар улуши ялпи ички маҳсулот ҳажмида амалда 35 фоиздан зиёдни ташкил этмоқда.

Ҳолбуки, дунё тажрибасида бюджетга тўланадиган солиқ тўловларининг мақбул нормалари аллақачон шаклланиб бўлган. Масалан, бундай нормалар Америка Қўшма Штатларида 26,1 фоизни, Японияда 22,6 фоизни, Германияда эса 29,2 фоизни ташкил этади. Иқтисодий ривожланган бошқа давлатларда ҳам шунга ўхшаш ҳолни кўриш мумкин. Бунинг устига, маълумки, агар тўлов ҳажми ана шу чегарадан ошадиган бўлса, одатда ишлаб чиқариш суръати ва ялпи ички маҳсулот ҳажми ўз-ўзидан пасайиб кетади.

Шунинг учун Вазирлар Маҳкамаси умумиқтисодиёт комплексига (Р. Азимов) Молия вазирлиги, Давлат солиқ қўмитаси ва барча манфаатдор тузилмалар билан биргаликда 2003 ва кейинги йиллар учун давлат бюджети лойиҳаларини ишлаб чиқишда эски замондан кучини йўқотмай келаётган ёндашув ва қолиплардан воз кечиш, биринчи навбатда, фойдадан олинадиган солиқ ставкаларини пасайтириш, умуман солиқ юкини камайтириш бўйича таклифлар киритиш вазифаси топширилади.

Биз ҳозирги вақтда давлат мулки асосида фаолият кўрсатаётган корхоналар ва умуман иқтисодиётимиздаги давлат сектори қанчалик самарали ишлаётганини танқидий нуқтаи назардан кўриб чиқишимиз керак.

Бугунги кунда давлат сектори 937 та давлат корхонаси, шунингдек, 2 минг 434 та акциядорлик жамияти ва 394 та масъулияти чекланган жамиятларнинг пай ва улушларидан иборат.

Давлат сектори нефть, газ саноати, электроэнергетика ва кимё саноати каби тармоқларда, транспорт, алоқа ва коммуникация тизимида салмоқли ўрин тутади. Кўпгина корхоналар, компаниялар, корпорация ва уюшмаларнинг устав жамғармасида ҳам давлатнинг улуши анчагина катта қисмини ташкил этади.

Келинг, мана шу ҳолат бугунги кунда ўзини қанчалик оқлаяпти, деган саволга жавоб бериб кўрайлик. Айтиш керакки, кўпгина соҳалардаги корхоналарнинг сармояси ва таркибий тузилишида давлат улушининг ҳаддан зиёд юқори бўлиши уларни бошқаришни мураккаблаштириб юбормоқда, мутлақо кераксиз бошқарув тузилмаларининг корхоналар хўжалик фаолиятига ўринсиз аралашуви зарарли оқибатларга олиб келмоқда.

Кўпинча компаниялар, корпорациялар, уюшмалар ва шунга ўхшаш хўжалик юритувчи бирлашмаларнинг раҳбарлари ўз қўлида давлат улуши ва акцияларни тўплаб олиб, эски маъмурий-буйруқбозлик асосидаги бошқарув усулларидан фойдаланган ҳолда, хусусийлаштириш жараёнларини сунъий равишда секинлаштириб, корхоналарнинг иқтисодий эркинлигини чеклаб қўймоқда, ташаббус ва тадбиркорлик ривожига, иқтисодиётни эркинлаштириш жараёнини чуқурлаштиришга йўл бермаяпти.

Бундай номақбул ҳолатларга барҳам бериш учун уларни синчиклаб ўрганиш керак. Корхоналар ва хўжалик бирлашмаларининг активларида давлат улушини сақлаб қолишнинг энг мақбул мезонлари ва ўлчовларини аниқ белгилаб қўйиш вақти келди.

Стратегик аҳамиятга эга бўлмаган акциядорлик жамиятларида давлат улушини сақлаб туришнинг умуман ҳожати йўқ. Бу улушни фонд бозорида, жумладан, салоҳиятли хорижий инвесторларга пайсалга солмай сотишни ҳаётнинг ўзи тақозо этмоқда.

Таҳлиллар шуни кўрсатмоқдаки, бугунги кунда давлат корхоналари нодавлат корхоналар билан рақобатга дош бера олмаяпти. Зарар кўриб ишлаётган ва самарадорлиги паст корхоналарнинг аксарияти айнан давлат корхоналари ёки давлат улуши юқори бўлган акциядорлик жамиятлари экани ҳам буни амалда тасдиқлаб турибди.

Агар зарар кўриб ишлаётган корхоналарнинг умумий миқдорига нисбатан олиб қарайдиган бўлсак, бунда давлат улушига эга бўлган корхоналар 57 фоизни ташкил этади ва барча зарарларнинг 95 фоизи айнан шуларнинг ҳиссасига тўғри келади.

«Ўзбекчармпойабзали» уюшмаси таркибидаги, давлат улуши бўлган барча корхоналарнинг қарийб 59 фоизи зарар кўриб ишлаётган, иқтисодий ночор ва тўлов қобилиятига эга бўлмаган корхоналар ҳисобланади.

Мана шундай корхоналарнинг ҳар учтадан биттаси «Ўзпаррандасаноат», «Ўзозиқовқатсаноат», «Ўзқурилишматериаллари», «Ўзгўштсутсаноат» уюшмалари, «Ўзбекенгилсаноат» компаниясига тегишлидир.

Ўз-ўзидан савол туғилади: бу корхоналар нима ҳисобидан кун кўрмоқда, улар келтираётган зарарни ким қопламоқда? Нима учун бундай корхоналарни қўллаб-қувватлашни, молиявий соғломлаштиришни, бюджетга ва бюджетдан ташқари фондларга тўловлар бўйича, олинган кредитлар — бўйича қарзларнинг муддатини чўзиш ва қарзлардан кечиш каби масъулиятни давлат ўз зиммасига олиши керак?

Ҳолбуки, бундай аҳволнинг сабаблари аниқ. Аввало, бу корхоналарнинг бозор иқтисодиёти шароитлари ва талабларига мослаша олмагани, чет мамлакатларнинг маблағ ва технологияларини олиб келишга қурби етмагани, катта ҳажмдаги ишлаб чиқариш майдонлари ва ишлатилмасдан занглаб ётган қувватлар масаласини ҳал этишни хоҳламаслиги; ўзим фойдаланмасам ҳам бошқага бермайман, деб оёғини тираб туриб оладиган, эскича фикрлайдиган раҳбарлардан воз кечмаслигимиз шундай вазиятнинг келиб чиқишига сабаб бўлмоқда.

Лўнда қилиб айтганда, бундай ҳолатнинг бош сабаби — бу корхоналарда ҳақиқий хўжайиннинг йўқлиги, реал иқтисодий омил ва усулларнинг ишга солинмаганидир.

Энг ёмони, бундай корхоналарни банкрот, деб эълон қилиш жараёни ҳам ниҳоят даражада суст бормоқда. Буни ўтган давр мобайнида ана шундай корхоналардан бор-йўғи 149 таси тугатилгани ҳам исботлаб турибди.

Макроиқтисодиёт ва статистика вазирлигига (Р. Азимов), Давлат мулки қўмитаси, Иқтисодий ночор корхоналар масалалари бўйича қўмитага, Молия вазирлиги, Вазирлар Маҳкамасининг тегишли комплексларига барча давлат корхоналарини атрофлича инвентаризация қилиш ва 1 сентябргача бўлган муддат ичида рентабеллиги паст, зарар кўриб ишлаётган корхоналарни тугатиш, уларни акциялаштириш ва бошқа мулк шаклларига ўтказиш бўйича аниқ дастур ишлаб чиқиш ва Вазирлар Маҳкамасига тақдим этиш вазифаси топширилсин.

Адлия вазирлиги Макроиқтисодиёт ва статистика вазирлиги, Олий хўжалик суди, Иқтисодий ночор корхоналар масалалари бўйича қўмита, Молия вазирлиги ва бошқа манфаатдор тузилмалар билан биргаликда бир ой муддатда «Корхоналар банкротлиги тўғрисида»ги Қонуннинг янги таҳрирдаги лойиҳасини киритсин.

Ҳурматли мажлис қатнашчилари!

Биз бугун бюджет маблағларидан нечоғли самарали фойдаланилаётгани тўғрисидаги масалага ҳам жиддий қарашимиз керак.

Шуни таъкидлаш лозимки, кейинги йилларда давлат харажатлари таркиби сезиларли даражада ўзгарди. Бюджет тўловларини аниқ мақсадлар сари йўналтириш тамойили кучайди. Бугунги кунда давлат бюджети умумий харажатларининг 45 фоизидан кўпроғи ижтимоий соҳа ва аҳолини ижтимоий ҳимоя қилишга қаратилмоқда.

Маълумки, ижтимоий аҳамиятга эга бўлган стратегик инвестиция лойиҳаларини амалга оширишда бюджет маблағлари муҳим ўрин тутади. Кейинги 7 йил давомида инвестицияларга сарфланган харажатларнинг бюджет харажатларидаги ҳиссаси тахминан 18 фоизни ташкил этиб келмоқда.

Марказлаштирилган инвестицияларнинг қарийб учдан бир қисми Кадрлар тайёрлаш миллий дастурига биноан академик лицейлар ва касб-ҳунар коллежларининг қурилиши ва уларни реконструкция қилишни молиялаштиришга йўналтириляпти. Шунингдек, ерларнинг ирригация ва мелиорация ҳолатини яхшилашга ҳам катта маблағ сарфланмоқда.

Шундай бўлса-да, бугун биз давлат маблағларини оқилона сарфлашнинг энг мақбул таркибига эгамиз, деб айта олмаймиз. Текширишлар шуни кўрсатяптики, бюджет маблағларини сарфлашда қўпол хато-камчиликларга йўл қўйилмоқда, баъзи ҳолларда бюджетдаги молия маблағлари мақсадли ишлатилмаяпти, пул маблағлари ва моддий ресурслар ноқонуний ўзлаштириб юборилмоқда, энг ёмони, давлат маблағларидан тежамкорлик билан, унумли фойдаланишни рағбатлантириш чоралари ишга солинмаяпти. Биргина ўтган йилнинг ўзида қарийб миллиард сўмлик ана шундай қонунбузарлик ҳолатлари аниқлангани ҳам шундан далолат беради.

Марказлаштирилган инвестициялардан хўжасизларча фойдаланилаётгани ҳақида ҳам қатор мисоллар келтириш мумкин. Кўп ҳолларда муайян объектларни қуришдан олдин уларнинг қанчалик зарурлиги, мақсадга мувофиқлиги чуқур таҳлил этилмайди. Кўпинча улар фақат кўз-кўз қилиш учунгина қурилмоқда.

Қурилиш ишларини белгиланган муддатларда бажармаслик қоидага айланиб қолгани, қурилишлар нархи, яъни смета қийматининг ошиб кетиши, маблағларнинг талон-тарож этилиши, тугалланмаган қурилишлар сонининг кўпайиши ва шунга ўхшаган барча номаъқул ҳолатлар кредиторлик қарзларининг асоссиз равишда кўпайиб кетишига олиб келмоқда.

Бугун тан олишимиз керакки, қурилиш соҳасини ислоҳ қилиш ишлари қониқарсиз аҳволда. Ахир, пудратчини танлаш бўйича натижаси олдиндан маълум бўлган хўжакўрсинга тендерларни ўтказиш — бу қип-қизил кўзбўямачилик эмасми?

Пудратчи ва буюртмачи ўртасидаги шартнома мажбуриятларини бажаришга ҳам расмиятчилик билан, юзаки ёндашилмоқда. Мисол учун, топширилаётган иншоотларнинг қиймати белгиланган даражадан қимматлашиб кетган ҳолларда ортиқча сарфланган маблағ давлат манбалари ҳисобидан эмас, пудратчининг ўзи томонидан, яъни киссасидан тўланиши керак, аммо амалда бундай бўлмаяпти.

Энг ёмони, бундай ишлар учун ҳеч ким жавоб бермаяпти. Мен, Вазирлар Маҳкамаси комплекслари раҳбарларидан, аввало Бош вазирнинг биринчи ўринбосари К. Тўлагановдан бундай ҳолатларга зудлик билан барҳам беришга, бу борада қаттиқ тартиб ўрнатишга қаратилган зарур чораларни кўришларини кутаман.

Молия вазирлиги тегишли идоралар билан биргаликда бир ой муддатда 2002 йилда ва 2005 йилгача бўлган даврда давлат харажатларини қисқартириш дастурини ишлаб чиқиб, Вазирлар Маҳкамасига тақдим этсин.

Бунда харажатларнинг ҳажми ва таркибини энг мақбул шаклга келтириш, давлатнинг мақсадли фондларига тегишли маблағларнинг сарфланиши устидан самарали назорат ўрнатиш, молиялаштиришнинг бюджетдан ташқари манбаларини кенгайтириш, бюджет ташкилотларининг бюджет ресурсларидан унумли фойдаланишдан манфаатдорлигини ошириш кўзда тутилсин.

Шу билан бирга, Макроиқтисодиёт ва статистика вазирлиги манфаатдор вазирлик ва идоралар, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари билан биргаликда 2002 йилнинг 1 ноябригача қурилиш объектлари ҳолатини тўлиқ инвентаризациядан ўтказиб, уларнинг устуворлигини, иқтисодий самарадорлигини ва ижтимоий аҳамиятини, тугалланмаган қурилишларни сезиларли тарзда қисқартиришни ҳисобга олган ҳолда, 2003-2005 йилларга мўлжалланган Инвестиция дастурини шакллантириш бўйича таклифлар киритсин.

Қадрли дўстлар!

Иқтисодиётимиз тараққиётининг биринчи ярим йилликдаги натижаларини сарҳисоб қилар эканмиз, хорижий сармояларни жалб этиш ва улардан самарали фойдаланиш масаласига қисқача тўхталиб ўтиш лозим, деб ўйлайман. Бу вазифанинг нечоғли аҳамиятли эканини исботлаб ўтиришга зарурат бўлмаса керак.

Бугунги кунда мамлакатимизда умумий қиймати 3,6 миллиард долларлик 109 та устувор инвестицион лойиҳа, жумладан, 725 миллион долларлик 38 та тўғридан-тўғри хорижий инвестиция жалб этилган лойиҳа амалга оширилмоқда.

Агар 2001 йили 824 миллион долларлик, жумладан, 108 миллион долларлик тўғридан-тўғри жалб этилган инвестиция ўзлаштирилган бўлса, жорий 2002 йилда 905 миллион, жумладан, 183 миллион долларлик тўғридан-тўғри жалб этилган инвестиция ўзлаштирилиши кўзда тутилмоқда. Ўсиш суръати тегишлича 110 фоиз ва 1,7 баробарни ташкил этади.

Инвестицияларнинг катта қисми нефть-газ ва текстиль саноатига тўғри келмоқда. Таассуфки, электротехника, кимё саноати, қурилиш материаллари, машинасозлик, истеъмол моллари ишлаб чиқариш соҳаларига хорижий инвестиция жалб қилиш имкониятлари етарлича ишга солинмаяпти.

Шуни яна афсус билан айтиш керакки, жами хорижий инвестицияларнинг қарийб учдан икки қисми фақат Тошкент шаҳрига, шунингдек, Самарқанд, Андижон ва Тошкент вилоятларига тўғри келмоқда.

Ҳозирга қадар 21 та туманда хорижий шериклар билан бирорта ҳам корхона тузилмаган. Вилоятлар, туманлар, тармоқларнинг концерн ва компаниялар раҳбарлари нега бу тўғрида бош қотиришмаяпти — бу ҳақда алоҳида гаплашиб олиш лозим.

Ўйлайманки бундай номақбул ҳолатларни ва умуман ишлаб чиқараётган маҳсулотларимизни экспорт қилиш режаларининг бажарилишини тўққиз ойлик якунлари билан биргаликда алоҳида кўриб чиқишимиз зарур.

Ҳозир Ўзбекистонда хорижий сармоя жалб этилган қарийб 2 минг корхона иш юритмоқда. Уларнинг 69 таси ўтган ярим йилда ташкил этилган.

Биринчи ярим йилликда 1 минг 250 та корхона бевосита ишлаб чиқариш билан машғул бўлгани ҳолда уларнинг фақат учдан бир қисмигина ўз маҳсулот ва хизматларини экспорт қила олди. Ўйлайманки, бу рақамлардан тегишли хулоса чиқариб олиш қийин эмас.

Инвестиция лойиҳаларининг техникавий-иқтисодий асоси сифатсиз тайёрланиши, уларнинг паст даражада экспертиза қилиниши, тайёр маҳсулот ишлаб чиқаришда четдан олиб келинадиган хомашё ва бутловчи қисмларнинг салмоғи катта экани бу борадаги асосий камчиликлардир. Шунингдек, ишлаб чиқарилган маҳсулотни сотиш бўйича аниқ мақсадга қаратилган маркетинг тадқиқотлари ўтказилмаслиги, лойиҳа тайёрлаш жараёнида шерик томонлар ўз зиммасига олган мажбуриятларнинг бажарилишини назорат остига олмаганлари сабабли хорижий сармоя иштирокида ташкил қилинган кўплаб корхоналар ишламай турибди. Такрор айтаман, бунга асло йўл қўйиб бўлмайди.

Бу соҳа учун масъул бўлган Бош вазир Ў. Султонов тез фурсатда мазкур муаммоларни ижобий ҳал этиши, чет эл инвестициялари иштирокида барпо этилган корхоналар фаолиятининг самарадорлигини таъминлайдиган тегишли чора-тадбирларни кўриши зарур.

Қадрли дўстлар!

Бугунги кунда мамлакатимиз иқтисодиёти учун ўзимизда ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларни экспорт қилиш, тўлов баланси ва миллий валюта курсининг барқарорлигини таъминлаш нечоғли ҳал қилувчи аҳамиятга эга эканлиги ҳақида гапирар эканмиз, истеъмол молларини юртимизга олиб кириш билан боғлиқ ишлар, аниқроғи, бизнинг бу масалага муносабатимиз ҳақида алоҳида айтиб ўтишим керак.

Табиийки, мамлакатимизга юқори сифатли, ҳақиқатан ҳам катта истеъмол талабига эга бўлган товарларни олиб кираётган чет эл фирмалари, воситачи ва тижорат ташкилотларига бизнинг ҳеч қандай эътирозимиз йўқ.

Фақат бу соҳада бозор иқтисодиётининг ҳаракатлантирувчи кучи бўлмиш рақобат қонунлари ишлаши, яъни у ўзимизники бўладими, хорижникими, бундан қатъи назар, аҳоли учун ҳар жиҳатдан мақбул ва сифатли товарларга кенг йўл очиш керак.

Шу билан бирга, аҳолимизнинг баъзи бир вакиллари томонидан мамлакатимиз ташқарисидан олиб келинаётган сифатсиз, усти ялтироқ, ичи қалтироқ маҳсулотларга қандай муносабатда бўлинаётганига ҳам бефарқ қарашимиз қийин.

Таҳлиллар шуни кўрсатмоқдаки, бизнинг буюм бозорларимизга, биринчи навбатда Тошкент шаҳри бозорларига жиноий каналлардан фойдаланган ҳолда ғайриқонуний контрабанда йўли билан маҳсулот олиб кириш оқибатида четдан сифатсиз моллар келиши тобора ортиб бормоқда.

Тан олиш керакки, бундай ярамас ишлар пораҳўр кимсалар томонидан, кўпгина ҳолатларда ҳокимият тузилмаларида, божхона ва солиқ идораларида ўрнашиб олган, ана шу ноқонуний савдода ўз манфаатига эга бўлган, тушган даромаддан улуш олиб турадиган баъзи мансабдор шахслар томонидан, минг афсуски, қўллаб-қувватланмоқда ва хаспўшланмоқда.

Бир нарсани аниқ-равшан айтиш керак — биз чет элларга бориб мол олиб келадиган, майда тижорат билан шуғулланадиган фуқароларнинг фаолиятига мутлақо қарши эмасмиз. Лекин бундай фаолият қабул қилинган қонун-қоидалар ва тартиблар доирасида олиб борилиши тарафдоримиз. Ва шу соҳада ўз тирикчилигини кўраётган одамларнинг меҳнатидан баъзи бир виждонини йўқотган, ҳамма нарсани пулга чақадиган фирибгарларнинг фойдаланишига, бу тижоратчилар уларнинг қўлида ўйинчоқ бўлиб қолишига йўл қўймаслигимиз керак.

Агар бу вазиятни чуқур таҳлил қиладиган бўлсак, унинг замирида кишини ўйлантириб қўядиган кўп нарсалар борлигига ишонч ҳосил қиламиз.

Биринчидан, шуни унутмаслик керакки — биз юқорида айтиб ўтган йўллар билан республикамизга олиб кириладиган товарлар учун эркин алмаштириладиган валютада ҳақ тўланади. Бу мамлакатимиз экспорт салоҳиятининг асосий манбалари бўлган, халқимизнинг оғир меҳнати ва пешона тери билан ишлаб топиладиган пахта толаси, рангли ва қимматбаҳо металларни сотиш эвазига келадиган валютанинг Ўзбекистон ҳудудидан ташқарига чиқиб кетиши демакдир.

Ўзингиз айтинг, барака топкурлар, биз ана шу валютани чет элдан қандайдир сифатсиз моллар сотиб олишга эмас, балки лицей ва коллежлар, шифохоналар қуришга, уларни замонавий асбоб-ускуналар билан жиҳозлаш, кўпроқ ўзимизда ишлаб чиқарилмайдиган дори-дармонлар олиб келишга, қариялар ва болаларимизнинг долзарб ҳаётий эҳтиёжларини таъминлаш каби муҳим муаммоларни ҳал этишга сарфлаганимиз маъқул эмасми?

Иккинчидан, бош қотиришимиз зарур бўлган яна бир масала шундан иборатки, ички бозорларимизни сифатсиз чет эл моллари билан тўлдирар эканмиз, хоҳлаймизми-йўқми, биз ўзимизни, барча зарур хомашё, материаллар ва энг муҳими, малакали ишчи кучига эга бўлатуриб, ўз иқтисодиётини керакли тарзда қура олмайдиган, сифатли истеъмол моллари ишлаб чиқаришни йўлга қўя олмайдиган қолоқ мамлакатлар қаторига тушириб қўймоқдамиз. Ва шу орқали ўзимиздаги ана шундай маҳсулотлар ишлаб чиқаришга қодир бўлган мавжуд корхоналарнинг ўсиш ва ривожланиш ҳаракатларига зарба берган бўламиз.

Содда қилиб айтганда, бу номаъқул йўл билан биз мамлакатимизда кичик ва ўрта бизнес, тадбиркорлик ривожига, ишлайман, даромад топаман, деб интилаётган навқирон ёшларимиз учун янги иш ўринларини барпо этишдек ҳаётий муҳим ишларимизнинг илдизига ўзимиз болта урган бўламиз.

Мен бу ўринда ватанпарварлик, ўз меҳнатига, ана шу меҳнат билан яратиладиган маҳсулотга ҳурмат ва ифтихор туйғуси ҳақида гапираётганим йўқ.

Мен бу ўринда азалдан халқимизга хос бўлган юксак миллий ғурур туйғуси ҳақида ҳам гапираётганим йўқ.

Мен фақат барчамиз учун ўта муҳим бўлган бир ҳақиқатни чуқур тушуниб олишимизни истайман. Яъни, биз бугун ўз кучимиз, ўз меҳнатимиз билан амалга ошираётган ишларга, халқимизнинг бунёдкорлик фаолиятига ҳурмат билан қарамай туриб, аввало мамлакатимизнинг ишлаб чиқариш салоҳиятини ривожлантирмай, унга кўмак бермасдан туриб, иқтисодий бақувват мамлакатлар қаторига кира олишимиз, одамларимизнинг фаровон ва муносиб даражада ҳаёт кечиришини таъминлашимиз жуда қийин бўлади.

Учинчидан, бизда ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларни реклама қилиш ишлари мутлақо қониқарсиз аҳволда эканини ҳам таъкидлаш лозим. Афсуски, аксарият ҳолатларда ўзимизнинг маҳсулотимизни эмас, кўпроқ хорижий молларни таърифлаймиз, мақтаймиз.

Бу эътирозлар биринчи навбатда «Ўзбекенгилсаноат», «Ўзмевасабзавотузумсаноат-холдинг» компанияларига ва «Ўзозиқовқатсаноат» уюшмасига, истеъмол моллари ишлаб чиқараётган барча корхоналарга тааллуқлидир.

Албатта, реклама изланувчанлик ва катта маблағни талаб қилади. Кимки кучли рақобат шароитида муваффақият қозонмоқчи бўлса, бундай маблағни излаб топиши, ўз маҳсулотларини реклама қилишга жиддий эътибор бериши керак бўлади.

Муҳтарам дўстлар!

Яна бир ўта муҳим ва долзарб вазифа борки, уни амалга оширмасдан туриб, биз нафақат иқтисодиёт соҳасида, балки умуман жамиятни ислоҳ қилиш борасида ўз олдимизга қўйган мақсад ва марраларга эриша олмаймиз.

Гап Кадрлар тайёрлаш миллий дастурини ҳаётга жорий этиш ҳақида, шу дастур орқали юксак замонавий талабларга жавоб берадиган, янгича фикрлайдиган, мамлакатимизнинг келажак тақдирини ишониб топшириш мумкин бўлган ёш кадрларни тарбиялаш ҳақида бормоқда.

Шу нуқтаи назардан қараганда, биз бугун Кадрлар тайёрлаш миллий дастурининг иккинчи босқичини амалга ошириш бўйича олиб борилаётган ишларга танқидий баҳо беришимиз лозим.

Мен бу борада қилинган ишлар тўғрисида ортиқча гапириб ўтирмоқчи эмасман. Ҳақиқатан ҳам, бу масалада кўп иш қилинмоқда. Шулар қаторида энг асосийси — қисқа вақт ичида мамлакатимизда замонавий ўқув ва ишлаб чиқариш ускуналари билан жиҳозланган, 216 минг ўқувчи ўрнига эга бўлган 44 та академик лицей ва 291 та касб-ҳунар коллежи барпо этилди.

Республикамиздаги 20 та туман ва вилоятга бўйсунувчи шаҳарларда 9-синфни битириб чиққан ўқувчиларни янги турдаги таълим муассасаларига тўла жалб этишга эришилгани айниқса эътиборга сазовор.

Умумтаълим мактаблари, шунингдек, ўрта-махсус, касб-ҳунар ва олий таълим стандартлари ишлаб чиқилди ва ўқув жараёнига жорий этилди. Шунингдек, янги авлод дарсликлари тайёрланмоқда ва нашр этилмоқда. Мамлакатимизнинг 56 та олий ўқув юртида педагог ва муҳандис-педагог кадрларни тайёрлаш ишлари кенг кўламда олиб борилмоқда.

Аммо, мавжуд аҳволнинг танқидий таҳлили шуни кўрсатмоқдаки, барча бўгиндаги раҳбарларнинг ҳисоботларида, жумладан, кўплаб оммавий ахборот воситаларида ёзилаётганидек, бу соҳада ҳамма иш ҳам кўнгилдагидек эмас.

Мен биринчи галда, академик лицей ва касб-ҳунар коллежларини қуриш ва фойдаланишга топшириш борасидаги ишларнинг аҳволини мутлақо қониқарсиз, деб баҳолаган бўлур эдим.

Хусусан, 2001 йили фойдаланишга топширилиши режалаштирилган объектларнинг бир қисми ишга туширилмади. Бу борада ажратилган капитал маблағлар лимитини ўзлаштириш Бухоро вилоятида 51, Навоий вилоятида 53, Самарқанд вилоятида 60, Тошкент вилоятида 50,6 ва Тошкент шаҳрида эса атиги 35 фоизни ташкил этди. Бу кўрсаткичларни изоҳлаб ўтиришга ҳожат йўқ, деб ўйлайман.

Лицей ва коллежларни қуриш ва реконструкция қилиш бўйича тайёрланаётган лойиҳа-смета ҳужжатларининг сифати ҳам жуда кўп эътирозларга сабаб бўлмоқда. Айниқса, қурилиш учун тендер савдолари ўтказиш тартибларининг бузилишига мутлақо тоқат қилиб бўлмайди. Бундай номақбул ҳолатлар Навоий, Фарғона ва Хоразм вилоятларида учрамоқда ва қурилаётган иншоотлар қийматининг қимматлашиб кетишига сабаб бўлмоқда.

Ҳозиргача кўплаб уюшма ва концернларда коллежларни лойиҳалаш ва қуриш ишлари амалда бошланган эмас. Ҳолбуки, «Ўзбекенгилсаноат» компанияси 5 та, «Ўзавтосаноат» ва «Ўзозиқовқатсаноат» уюшмалари иккитадан ана шундай иншоотларни барпо этиши керак. Бу камчиликлар «Ўзёғмойтамакисаноат» уюшмаси, «Ўздонмаҳсулот» корпорацияси, «Ўзавтойўл» концерни, «Ўзқишлоқхўжаликмашхолдинг» ва «Ўзмевасабзавотузумсаноат-холдинг» компаниялари, Товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар палатасига ҳам тааллуқлидир.

Айниқса, янгитдан барпо этилаётган коллежларни замонавий ўқув ва лаборатория ускуналари билан жиҳозлашга алоҳида эътибор

(Давоми 3-бетда).

ОДАМЛАРНИНГ ТАШВИШ ВА ОРЗУ-ИНТИЛИШЛАРИ БИЛАН ЯШАШ ФАОЛИЯТИМИЗ МЕЗОНИГА АЙЛАНСИН

(Давоми. Боши 1-, 2-бетларда).

қаратиш даркор. Ҳукуматимиз бу борада мактаблар учун зарур маблағларни [illegible]

Масалан, «Ўзэлтехсаноат», «Ўзавтосаноат», «Ўзагромашсервис» уюшмалари, Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси [illegible]

[illegible] махсус фанлар бўйича дарсликлар билан таъминлаш ишлари ҳам орқада қолмоқда. Ўқув дастурларига мувофиқ умумтаълим мактабларининг 1—9-синф ўқувчилари учун зарур бўлган 672 номдаги дарсликдан бу-[illegible]

[illegible] ва эзгу мақсадларимизга етишиш учун ўзини аямасликни талаб қилади.

Барчангизга халқимиз осойишталиги ва фаровонлиги йўлида олиб бораётган фаолиятингизда янги-янги омадлар тилайман.

Эътиборингиз учун раҳмат.

● «ЭЗГУЛИКНИНГ УМРИ БОҚИЙ»

В ЧИНЕ ГРАЖДАНИНА

Знакомьтесь: Михаил Федорович Матюхин — один из рядовых огромной армии работников печати и средств массовой информации. Свою трудовую биографию он начал в Ташкенте, в Полиграфическом училище, которое закончил в 1952 году. Затем служба в армии. Спорт (Михаил Федорович в течение 5 лет выступал за команду мастеров Украины по футболу). В начале 60-х вернулся в Ташкент. 19 июля 1962 года он назначается начальником издательства и типографии военной газеты «Сокол Родины», а в 1964 году— начальником издательства и типографии армейской газеты «Доблесть». В 80-х М. Ф. Матюхин работает наладчиком и линотипистом в типографии управления округа, а в начале 90-х годов переходит в Центральный печатный орган Министерства обороны — газету «Ватанпарвар» наладчиком наборных машин. С 1991 года Матюхин—работающий пенсионер.

Наша газета неоднократно писала о своих лучших людях: журналистах, печатниках, работниках издательства. Сегодня мы рассказываем еще об одном труженике печати. Что сближает наших героев, что общего в их отношении к труду, к избранной профессии, к делу, которому они служат, по существу, всю свою жизнь? Прежде всего нравственное здоровье, активная жизненная позиция, причастность к общему делу строительства нового общества. То есть те важнейшие черты характера узбекистанцев, которые еще с большей силой расцвели в них в пору независимости.

С Михаилом Федоровичем я знаком не понаслышке. В течение ряда лет я был редактором той армейской газеты, где Михаил Федорович работал начальником издательства и типографии. Теперь, уже в течение десяти лет, я знаю его как сотрудника «Ватанпарвара». Знаю и не перестаю удивляться его настойчивости, деловому профессиональному горению. Даже сейчас, будучи в преклонном возрасте, он сохранил былую увлеченность, упорство, влюбленность в свое дело и, я бы сказал, профессиональную гордость. **Гордость своей профессией — это, пожалуй, самая главная, определяющая** черта его личности. Осознание своей роли, своей принадлежности к огромной армии работников полиграфических предприятий, без которых нет и не может быть печатных средств массовой информации, [illegible] — в этом весь он, Михаил Федорович Матюхин — рядовой труженик огромного печатного цеха нашей страны.

Он всегда мне нравился и как человек, и как специалист, и как начальник издательства и типографии. Среднего роста, русоволос. В словах и движениях неторопливость и спокойствие. [illegible] жаркий климат. Нравилось мне в нем и то, что хотя Михаил Федорович человек сугубо гражданский, он давно понял, что **воинская служба — это особый мир и особая жизнь. А значит, хотим мы этого или не хотим, отношение к ней должно** быть тоже особое. Более чуткое, более внимательное, более заботливое. Помните заповедь врача «не навреди»? В полиграфии одним лишь словом можно испортить всю биографию человека. [illegible] мне не раз доводилось наблюдать, [illegible]

— Судьбе угодно, чтобы мы выбрали такую профессию, — [illegible]

Что еще, на мой взгляд, можно отнести к основным составляющим черт его облика? Прежде всего и главным образом **профессионализм и компетентность.** Он настолько сроднился с полиграфией, что [illegible] матрицы, шрифты, наборные машины, [illegible] и расходный материал — все это постоянно у него перед глазами, как неотъемлемая часть его существа. Вот [illegible] наборная машина. Линотипистка нервничает. Предпринимает одно, другое, третье. А машина совсем выходит [illegible]. В цеху появляется Михаил Федорович.

— Спокойно, дорогая. Что любит машина? Правильно, уход и ласку, — [illegible] он [illegible]. — Не надо спешить. Прежде чем что-то предпринять, подумай, почему машина забарахлила. А вот и причина. Два ловких движения: что-то сдвинул, что-то переключил, и машина заработала как часы.

Любовь к технике — одно из основных составляющих его призвания. При этом в нем угадывалось не просто мастерство, а **мастерство, способное восхитить.**

Надо особо подчеркнуть, что и сегодня это мастерство не утрачено, а скорее приумножено и отшлифовано.

Мы беседуем с начальником издательства и типографии газеты «Ватанпарвар» Александром Петровичем Бомко в его уютно обставленном кабинете. Я прошу его сказать несколько слов о Матюхине.

— Михаил Федорович Матюхин — человек в коллективе известный. Когда что-то и где-то не ладится, когда срываются сроки — зовут Матюхина. К этому все привыкли, привык он и сам. Работает спокойно, не торопясь, основательно. По характеру — мягок. Некоторые говорят: горлом не умеет брать. Но ведь суть-то не в этом, а в том, что он не любит спорить по пустякам. Он рационально мыслит и рационально расходует свои силы. И главное — он знает свое дело. Потому и уважаем в коллективе.

— Чем же он заслужил уважение?

— Прежде всего любовью к людям, стремлением развивать у них деловитость, добросовестность, уважение к своей профессии. Но, главное, я еще раз подчеркиваю, он прекрасно знает свое дело.

Не зря говорят: дело человеком ставится. И Александр Петрович ухватил главное в характере своего подчиненного — **знание дела.** И, действительно, на каком бы посту ни находился Михаил Федорович Матюхин, а был он и начальником, и рядовым рабочим, он везде всего себя отдавал делу, которое ему было поручено. Он — человек, не умеющий работать вполсилы.

В коллективе всегда имеются молодые специалисты. И Михаил Федорович, как правило, негласно шефствует над ними. Он не тратит времени впустую. Даже в курилке — обязательно заведет разговор на какую-либо техническую тему. А то подбросит такой каверзный вопрос, на который молодому специалисту, чтобы ответить, придется и попотеть, и попыхтеть. Но, если нужно, Михаил Федорович основательно разберет проблему, разложит ее по полочкам, чтобы ясность была полнейшая. Урок — на всю жизнь. И это естественно, многое нужно молодым людям, чтобы стать настоящими специалистами, но кроме способностей, желания стать таковыми, им нужно еще и доверие. Это доверие и вселяет в души молодых Михаил Федорович.

Еще об одной стороне жизни Михаила Федоровича следует рассказать. Исстари у нас повелось, что дети наследуют родительскую честь и трудовую славу и обретают в них силу для своего жизненного пути. Знаю, что его старшая дочь Наташа тоже работала в газете. Жена Михаила Федоровича Прасковья Андреевна — полиграфист. С другой стороны, Матюхины, можно сказать, чисто военная семья. Муж Наташи — полковник. Муж младшей дочери — Ирины — майор внутренних войск нашей республики. Ну, а глава семьи — Михаил Федорович — всю свою сознательную жизнь — служащий Вооруженных Сил. 19 июля у него своеобразный юбилей — 40 лет отдано Вооруженным Силам, боевой армейской печати. В чине гражданина. Сегодня он — гражданин Республики Узбекистан. А это значит, что он ее труженик и хозяин, строитель и защитник. Быть таковым — высокая честь и высокая ответственность.

Быть гражданином Республики Узбекистан сегодня— это, во-первых, быть причастным ко всему, что делается в нашей стране. К трудовому коллективу, к народу, взрастившему тебя, к своей независимой Родине.

Быть гражданином Республики Узбекистан — это, во-вторых, глубоко осознавать и понимать личную ответственность за судьбу коллектива, его успехи и нерешенные проблемы, а в конечном счете за судьбу страны, ее свободу и независимость, ее поступательное развитие.

Быть гражданином Республики Узбекистан — это, в-третьих, как в большом, так и в малом, занимать активную жизненную позицию и каждодневно вносить свою лепту в общее дело строительства нового общества, крепить дружбу и взаимопонимание между людьми.

Быть гражданином — это значит быть верным, преданным сыном своей Родины. Быть с ней всегда — в хорошее и трудное время. И жить ее заботами. Так и живет ветеран нашей военной печати. По принципу: гореть—так гореть с полным накалом, делать—так делать на совесть, качественно и добротно. Отдавать всего себя любимому делу, не считаясь со временем и со своими «болячками», которые нет-нет да и дают о себе знать.

Перед тем, как написать этот материал, я встретился с Михаилом Федоровичем, как говорят, в неформальной обстановке. Я слушал этого уже немолодого, но полного жизненных сил и трудолюбия человека, постоянно занятого важными делами, и думал: «Вот уже свыше тридцати лет знаю этого человека, но как встречусь с ним — всегда открывается в нем какая-то новая грань». Сегодня это — 40-летие служения Отечеству, Вооруженным Силам, средствам массовой информации.

А. ХЛЫЗОВ.

Ёш офицерлар: бугунги воқелик, ўй ва фикрлар

(Давоми. Боши 1-бетда).

— Суҳбатимизни бир мисол билан бошламоқчиман. Яқинда хизмат сафари билан гарнизонлардан бирига бордим. Қисм командирлари, уларнинг тарбиявий ишлари бўйича ўринбосарлари билан суҳбатлашдим. Улар олий ҳарбий билим юртларини тугатиб, ҳарбий қисмларга келаётган ёш лейтенантлар хусусида фикр билдирар эканлар, «уларнинг кўпчилиги яхши, ёмон эмас, аммо уларнинг тайёргарлик даражаси пастроқ, хизмат талабларига мослашгунча маълум бир муддат керак», дейишди. Албатта, бу муаммо барча ҳарбий жамоалар учун хос. Ҳақли равишда савол туғилади: хўш, бунинг сабаби нимада? Бизнингча, ўша камчиликлар илдизи ҳарбий билим юртларидаги муҳитга, қолаверса, ёш офицернинг ўзига, уларга қилинаётган муомалага, шароитга ва ҳоказо нарсаларга боғлиқ. Шу ечимини кутаётган муаммолар мавзуида сизлар нима дейсизлар?

Капитан Музаффар СОЛИЕВ: (қисм командирининг тарбиявий ишлар бўйича ўринбосари): — Ҳақиқатан ҳам билим юртини тугатиб келаётган ёш офицернинг бирданига хизматга киришиб кетиши қийин. Том маънода офицер бўлиб шаклланиш учун бир неча йиллар керак. Асосий камчиликлардан бири шуки, улар назарий билимларини оддий аскарларга етказиб беришда анча қийналишади. Гоҳо шунақа бўладики, сержантлар, шартнома бўйича хизматчилар айрим ёш лейтенантлардан кўра дурустроқ машғулот ўтади. Чунки уларда амалий тажриба кучли. Менимча, олий ҳарбий билим юртларида курсантларнинг бевосита аскарлар билан ишлашига, яъни амалиётга катта эътибор бериш керак.

Лейтенант Баҳром ЗУЛФИҚОРОВ (Чирчиқ олий танк қўмондонлик-муҳандислик билим юрти тарбиявий ишлар бўлими офицери): — Бундан бир неча йиллар олдин курсантлар учинчи, тўртинчи курслардагина амалий машғулотларга чиқишар эди. Ҳозирда айрим, жумладан бизнинг билим юртимизда ҳам тегишли талаб ва тавсияларга кўра амалиётни эртароқ бошлашга эътибор беришяпти. Тўғри, бундай олиб қараганда, курсантликка етгунича ҳар бир йигит муайян тайёргарликка эга бўлади. Ўқув жараёнида ҳарб илмларини чуқур ўрганади.

Лекин эгалланган билимни етказиб бериш учун ҳам катта маҳорат, тажриба керак. Тайёрлаб келинган конспектни шунчаки ўқиб берса, бир-икки нафар олий маълумотли аскаргина тушуниб етиши мумкин. Аммо, ўрта мактабни тугатган аскар матндаги мураккаб жумлалар, терминларни қандай тушунсин? Худди ана шу ерда педагогик маҳоратга зарурат туғилади. Курсантга машғулотларни, семинарларни аввал бошдан фақат аудиторияларда, дарсхоналарда ўқитувчи билан суҳбат тарзида эмас, балки ҳарбий жамоаларда, аскарлар орасида жонли мулоқот шаклида ўтказиш даркор. Ана ўшанда биринчи курсдан бошлаб курсант аскар билан ишлашни яхши ўрганади.

Яна бир гап. Сабоқларни чуқур ўзлаштириш нотиқнинг дарс ўтиш маҳоратига, сўзлаш, фикрини аниқ ифода этиш салоҳиятига ҳам боғлиқдир. Шундай офицерлар борки, кўп нарсани билса-да, тингловчилар олдида баъзан ўзини йўқотиб қўяди, айрим ибораларни ҳаддан зиёд даражада такрорлаб ғашга тегади. Ана шундай ҳолатларда эса нотиқлик санъати сирларидан воқиф бўлишга эҳтиёж туғилади.

Лейтенант Руслан ИРИСҚУЛОВ (гуруҳ командири): — Ҳозирги айтган гапларингизга қисман қўшиламан. Албатта, офицернинг назарий тайёргарлиги, нотиқлик қобилияти, аскар билимларини эгаллашида катта аҳамият касб этади. Лекин бунда тил масаласи ҳам бор. Дейлик, курсант биринчи, иккинчи курсгача рус тилида ўтилаётган машғулотларни тўлиқ ўзлаштиролмай юриши ҳам мумкин. Бу ҳолда унинг малакасига путур етади, қийинчиликлар юзага келади. Шунинг учун ҳам, менимча, амалий машғулотларга кўпроқ эътибор қилиш керак. Курсант назарида билмаган нарсаларини амалиётда тўлиқ англаб етади.

Катта лейтенант Исроил СОБИРОВ (батальон командирининг тарбиявий ишлар бўйича ўринбосари): — Менимча, бу ерда ҳар хил баҳоналарни рўкач қилиб ўтиришнинг ҳожати йўқ. Офицер, эртага аскарларга тарбия бераман, уларга ҳарб илмини ўргатаман, деган одам доимо малакасини ошириб бориши керак. Дунёқарашини кенгайтириш учун бир неча тилларни билиши лозим. Шундагина ҳозирги замон офицерига хос касбий кўникмалар унда мужассам бўлади.

Подполковник Раҳимжон АЛИМАТОВ (қисм командирининг тарбиявий ишлар бўйича ўринбосари): — Ёш офицерлар муаммоси бу қисм офицерлар жамоасининг муаммосига айланиши керак. Ёш кадр худди бир ниҳолдек гап. Дейлик, ниҳол янги муҳитга мослашиши, ўсиши учун маълум вақт ўтади. Дарҳол улардан кўп нарсани талаб этиш мантиққа хилофдир. Демак, муаммонинг бир учи қисм раҳбариятига, тажрибали офицерларга бориб тақалади.

Капитан Баҳодир ОДИЛОВ (батальон командирининг тарбиявий ишлар бўйича ўринбосари): — Тўғри. Ёш лейтенант кўплаб муаммоларга дуч келиб, қийналиб қолган ҳарбий қисмда соғлом муҳит мавжудлигига шубҳа қилса ҳам бўлади. Катта офицерлар бундай ҳолатларга йўл қўймаслиги керак. Ёш лейтенант самимиятни ҳис қилиб, билмаган нарсасини сўрашдан тортинмаслиги лозим. Мабодо, ҳарбий қисм офицерлари лоқайд, қўрс бўлишса, муомалани ўз ўрнига қўйиб билмасалар ёш лейтенант ўзини ёлғиз ҳис қилади. Айтмоқчиманки, қисмларда етарли шарт-шароит яратилмас экан, офицернинг ўз устида ишлаш имконияти ҳам қисқариб бораверади. Уларнинг ўқиб-ўрганиши, малакасини ошириши, касбга даҳлдор ахборотлардан ўз вақтида воқиф бўлиши учун ҳарбий қисмларда шароит мавжудми? Қисм кутубхоналари замон талабига жавоб берадими? Тегишли қўлланма ва адабиётлар етарлими? Масаланинг бу жиҳатлари ҳам бор.

Лейтенант Турсунбой ЖАББОРОВ (учувчи-штурман): — Юқорида таъкидланган муаммоларга хизматнинг илк ойларида биз ҳам дуч келганмиз. Аммо, кўп нарса одамнинг ўзига боғлиқ. Ўзида интилиш бўлмаса, ғайрат-шижоат бўлмаса, билмаганларини ўрганишга жиддий киришмаса муаммолар ўзгармай қолиб кетаверади. Ёш офицер режа асосида ишлаши керак. Бугун нима иш қилади, эртага-чи — буларнинг барчаси режада акс этмоғи жоиз. Замон талабларига, ҳарбий ислоҳот талабларига жавоб бериш учун у фаол фикрламоғи даркор.

Лейтенант Нурилло ОБИДОВ (батальон командирининг тарбиявий ишлар бўйича ўринбосари): — Мен бу ўринда халқимизнинг «қарс икки қўлдан» деган иборасини эслаяпман. Ҳарбий қисмдаги малакали офицерлар самимияти, эътибори кўнгилдагидек бўлса, шарт-шароитлар яратиб берилса ва иккинчи томондан ёш лейтенант ўша нарсалардан фойдаланиб билса, муаммолар бартараф этилади. Худди шу маънода ёш офицерлар йиғини, семинарлари ўтказиб турилиши ҳам мақсадга мувофиқ.

Подполковник Иқбол МАҲМУДОВ (Тошкент Олий умумқўшин қўмондонлик билим юрти ўқитувчиси): — Ёш офицер Мудофаа вазири буйруғига кўра лавозимга тайинланганидан кейин у ҳали ҳақиқий профессионал, ҳар томонлама талабга жавоб берадиган кадр ҳисобланмайди. Улардан юксак маҳорат талаб қилишнинг ўзи нотўғри. Билим юртлари етарли даражада назарий ва амалий кўникмалар бераяпти, деб ўйлайман. Шаклланиш жараёни ҳам ҳар кимда ҳар хил кечади. Одамнинг қобилиятига, иқтидорига боғлиқ бу жараён. Ўз устида ишлашни белгиланган режаларга, дастурларга алоқадор қилиб қўйиш, менимча унчалик тўғри эмас. Ахир инсон бешикдан қабргача илм олиши керак дейилган-ку! Шунингдек, илм излашда, ўқиб-ўрганиш жараёнида катта офицерларнинг тутган мавқеини, ёрдамини алоҳида таъкидлаб ўтгим келади.

Майор Ислом ИНОЯТОВ (Мудофаа вазирлиги Тарбиявий ишлар бош бошқармаси бўлим бошлиғи): — Тарбиявий ишлар бош бошқармаси шу йил «Ёш офицерлар билан тарбиявий ишларни ташкил этиш юзасидан услубий маслаҳатлар» деб номланган рисола эълон қилди. Шу қўлланмада ёш офицерлар хизматининг бошланғич даврида вужудга келадиган ўзига хос қийинчиликлар, уларни енгиб ўтишда офицерлар жамоаси фаолиятини ташкил этиш бўйича кўплаб тавсиялар берилган. Хусусан, ёш офицерлар қисмга келиши олдидаги тайёргарлик босқичи, хизматнинг илк босқичи, иш жараёнига киришиш ва тажриба орттириш босқичи ҳақида маслаҳатлар тақдим этилади. Ҳақиқатан ҳам янги жойга кўникиш, билим юртини эндигина тугатган ёш офицерларга осон кечмайди. Шу сабабли бу масалага чуқурроқ ёндашмоқ керак. Айниқса командир ва уларнинг ўринбосарлари ёш лейтенантларнинг тезроқ жамоага қўшилишларига, «сингиб» кетишларига қулай имкониятлар яратиб беришлари лозим.

Шунингдек, уларни уй-жой, кийим-бош, пул таъминоти каби муаммолари аудлик билан ҳал қилиниши шарт. Агар бу йўналишда лоқайдликка йўл қўйилса, ёш кадр ўз билим ва малакаларини қўл остидагиларга кўнгилдагидек етказолмайди. Яъни бу жабҳада узилиш рўй беради.

Ўз навбатида ёш офицер командирлик масъулиятини теран ҳис қилиши лозим. Офицер жамоада обрў-эътибор қозониш учун нафақат юксак билими, балки либосига муносабати, муомала маданияти, шахсий тарбиянинг руҳий қирраларини чуқур англаши, қўл остидагиларни тинглай олиши билан барчага намуна бўлмоғи керак. Ана ўшандагина у ўз мавқеини асло йўқотмайди.

Подполковник К. ЖАББОРОВ: — Маъқул гап. Яқинда бир ёш офицер билан суҳбатлашдим. Қисм раҳбарияти уни яхши кутиб олишган. Уй-жой билан таъминлашган. Аммо, ёш оилага булардан ташқари қулайликлар ҳам керак. Телевизор, совутгич, дегандек. «Қани энди ҳарбийлар учун алоҳида банк ташкил қилинсаю, қарз учун, оёққа туриб олишимиз учун қисм молия бўлимлари воситачилик қилишса», деган таклифни айтди, суҳбатдошим. Албатта, бундай қийинчиликларга ҳамма ёш офицерлар дуч келади. Бу ҳақда ўйлаб кўриш керак, шекилли.

Капитан Музаффар СОЛИЕВ: — Ҳақиқатан ҳам ижтимоий ҳимоя, имтиёзлар, кредитлар, офицерлар маиший ҳаётини янада яхшилашда амалий ишларга ўтишимиз керак.

Майор Ислом ИНОЯТОВ: — Босқичма-босқич давом этаётган ислоҳотларда айни шу масалалар ҳам ўз аксини топган. Кўнгли хотиржам, уйи тинч бўлса, ёш офицер унумлироқ хизмат қилади, бу — бор гап. Лекин ҳозирги шарт-шароитдан, мавжуд имкониятлардан келиб чиқиб муаммоларни ечиш даркор.

Ватан посбони бўлишдек шарафли касбни танлаган йигит баъзи қийинчиликларни мардонавор енгиб ўтиши, ташаббускор бўлиши, сусткашликка йўл қўймай, ғайрат-шижоат билан хизмат қилиши, қўл остидагиларга, сафдошларига намуна бўлиш хусусида кўпроқ бош қотириши жоиз. Халқ офицерлик, ҳарбийлик мақомини жуда юксак тутади, қадрлайди. Шуни юракдан ҳис қилиш, ўз касбимиздан фахрланиш нафақат ёшлар, балки барчамиз учун зарур хислатдир.

Курсант Отабек БОТИРОВ (Тошкент Олий умумқўшин қўмондонлик билим юрти иккинчи курс курсанти): — Мен бугунги давра суҳбатида иштирок этарканман, ўзим учун кўплаб фойдали маслаҳатларни олдим. Бу гапларни курсдош дўстларимга ҳам гапириб бераман. Бўлғуси офицер сифатида касбий маҳоратимни, маънавий-руҳий жиҳатларини ўзимда шакллантириш ҳақида жиддийроқ ўйлаб кўраман. Чунки эртага офицер сифатида Ватанни ишончли ҳимоя қилиш бизнинг зиммамизга тушади. Бугунги лоқайдлик, сусткашлик эртага ўз бошимизга кўп қийинчиликлар олиб келиши мумкин. Шу боисдан мазкур давра суҳбатига ўхшаган мулоқот тадбирлари кўплаб ўтказилиши, ёш ҳарбийлар диққатига ҳавола қилиниши жуда муҳим, деб ўйлайман.

Подполковник Комил ЖАББОРОВ: — Бугунги суҳбатдан шуни тушуняпманки, ислоҳотлар юқоридан эмас, пастдан бошланади. Ёш офицерларнинг нафақат билим даражаси, касбий маҳорати, балки маиший, маданий ҳаётини нормаллаштириш борасида ҳам қайғурмоқ керак. Худди шу маънода жуда маъқул гапларни эшитдик. Барчани қийнаётган муаммолар хусусида ранг-баранг фикрлар билдирилди. Бу эса офицерларнинг лоқайд, бепарво эмаслигини кўрсатади. Фикрлайдиган, фаол мулоҳаза, мушоҳада юритадиган офицернинг эса армияга нафи кўп. Шу ўринда бир нарсани таъкидлаб ўтгим келади: Қуролли Кучларимиз ташкил топган илк йилларда миллий ҳарбий кадрлар муаммоси олдимизда кўндаланг бўлиб турган эди. Қайсидир маънода шу йиллари баъзи йўналишларда кадрларнинг сифат даражаларига унчалик эътибор қаратилмаганди. Бугунги суҳбатимизда тилга олинган муаммоларнинг ўзагини сифатга бўлган талаб-эътибор ташкил этмоқда. Бу эса кечаги андозалар, кечаги мезонлар бугун эскирганини кўрсатиб турибди.

Замон талабларининг юксаклиги, айниқса ёш кадрлардан ҳар томонлама етуклик, маҳорат талаб этилаётганлигини ўзи ҳам бугун Қуролли Кучларимизда ҳарбий ислоҳотлар, янгиланишлар, ўзгаришлар давом қилаётганига яққол далилдир. Худди шу маънода профессионал армияга ўтиш жараёнида ҳам сонга эмас, сифатга алоҳида эътибор қаратилганини тўғри тушунмоқ мумкин. Бугунги ёш офицерлар ичидан етук, малакали кадрлар, катта офицерлар, генераллар етишиб, мудофаа салоҳиятимиз янада қудратли бўлишига ишонамиз. Фурсатдан фойдаланиб, ушбу давра суҳбатида қатнашган барча иштирокчиларга ташаккур билдираман.

...Газета имкониятларидан келиб чиққан ҳолда биз давра суҳбати мағзини акс эттиришга ҳаракат қилдик. Юқорида исм-шарифи қайд қилинган офицерлардан ташқари капитан Дилмурод Тожибоев, катта лейтенантлар—Отахон Юсупов, Қудратбек Комилжонов, Акбар Парпиевлар ҳам ўз фикр-мулоҳазаларини баён қилдилар. Ушбу давра суҳбатини эртага Ўзбекистон телевидениеси биринчи дастурида соат 10.00 да бошланадиган «Ватанимга хизмат қиламан» кўрсатувида томоша қилишингиз мумкин.

Давра суҳбатини «Ватанпарвар» газетаси мухбирлари капитан А. Усмонов ва Б. Рўзиматовлар ёзиб олди.

● ХОТИРА

УНИ УСТО ДЕЙДИЛАР...

Шундай кишилар бўладики, фано оламини тарк этганларидан сўнг ҳам халқ ёдидан чиқмайдилар. Вақт ўтган сари уларнинг қадр-қиммати яна-да билинаверади. Машҳур ҳофиз Комилжон Отаниёзов шундай тоифага киради. Бу саҳийқалб инсон тирик бўлганида 20 июлда ўзининг саксон беш ёшини қаршиларди. Қазога чора йўқ, дейдилар. Гарчанд истиқлолни кўрмаган эса-да, усто санъаткор озодликка иштиёқманд алфозда яшаб ўтган. Суҳбатимиз мавзуи шу ҳақда.

Саволларимизга санъаткорнинг яқин дўсти, иқтисод фанлари доктори, профессор Абдулла Сафоев жавоб беради.

— Абдулла ака, аксарият ҳофизлар-у, ижодкорлар Сизни Комилжон Отаниёзовнинг қадрдон дўсти, деб билишади. Шу гап ҳақиқатга қанчалар яқин?

— Усто билан илк бора 1954 йилда танишганмиз. Исо Жабборов (ҳозир профессор) қўярда-қўймай, «юр, сени Комилжон ака билан таништираман» деб Бешёғочдаги ҳовлисига (Шпилковский кўчаси, 105-уй) олиб борган. Ўша вақтда усто мусибатда эканлар. Салом-аликдан нарига ўтмаганмиз. Ниҳоят 1959 йилда Москвада яқиндан танишдик.

Ўша вақтда мен собиқ Иттифоқ Фанлар Академиясининг Иқтисод институти аспиранти эдим. Москвада Ўзбекистон адабиёти ва санъати декадаси ўтаётган эди. Декада кунларида ўзбек халқининг жаҳонга машҳур фарзандларидан академик Ҳабиб Абдуллаев, Тошмуҳаммад Қори Ниёзий, Обид Содиқов, атоқли адиб Абдулла Қаҳҳор ва бошқалар биз аспирантлар билан учрашди. Шу учрашувга Комилжон ака ҳам келди. Расмий мулоқотлар ниҳоясига етгач, Марказий осиёлик, озарбайжонлик дўстларим «Абдуллажон, Сиз Комилжон Отаниёзовнинг ҳамшаҳрисиз, у киши билан алоҳида танишишни истаймиз. Бирон жойда базм уюштирсак, — шунга бош қўшинг», деб илтимос қилишди. Энди ўша вақтларда усто шарқ булбули мақомига чиққан. У билан яқиндан танишиш, суҳбатидан баҳраманд бўлиб, қўшиқларини эшитиш орзуимиз эди-да! Дўстлар сўзини ерда қолдирмай у инсоннинг ёнига бориб, ўзимни таништирдим. «Галинг, ука, ягдайлар ничик? Яхши юрибсизлармi?» — деди у Хоразм шевасида. Мақсадимизни айтдим. Учрашув жойи белгиланди. Бу лаҳзалар мен учун ниҳоятда қимматли эди. Туғилган юртдан олис-олисларда мумтоз қўшиқлар сеҳридан маст бўлдик. Шарқ маънавиятининг, ўзбек руҳиятининг қанчалар устувор эканлигини шунда ҳис этдик.

Адресни айтиб, «Хат-пат ёзиб турарсан», деди усто хайрлашаркан. Хат ёзишиб турдик. Номзодлик диссертациясини ёқлаб, Тошкентга қайтдим. Бизга Чилонзор даҳасидан уч хоналик уй беришди.

«Уйингни ажинасини қувиб бераман», деб қўлига тор олган усто қиёфаси то ҳануз кўз ўнгимдан кетмайди. Сўнгги нафасларигача жўралигимизча қолдик.

— У кишининг кўриниши қанақа эди?

— Узун бўйли. Полвонсифат, чиройли киши эди. Ёшлигида кураш ҳам тушган. Жисмоний жиҳатдан бақувват. Ўзига бино қўймасди. Ҳеч вақт одам айирмаган. Мансабдорми, колхозчими — устога баб-баробар эди.

Ор-номусли, ғурурли эди. Бир оз ўжар киши эди. Буни Хоразм шевасида «ўр» дейдилар. Ҳеч кимга ялинмаган. Ўзини писанд қилмаганларга боплаб жавоб қайтарарди. Шу сабабдан уни кўролмайдиганлар ҳам оз эмасди.

Кўзида ўзгача меҳр балқиб турар, кўзига қараган одам маҳлиё бўлганини билмай қоларди. Мухлислари кўп Комилжон ака ниҳоятда одобли, иродали одам эди. Табиатига кўра оғриган жойини ҳеч кимга билдирмасди. Бировдан ёрдам кутмаган. Таъма — ҳаром, деб айтар эдилар.

Унинг ғурурли нигоҳларини манманликка йўйиб, устидан ёзишарди. Бир гал қўлимга «Муштум» журнали тушиб қолди. Унда Комилжон аканинг карикатураси чизилган эди. «Қандай муносабат билдираркан?» деб журнални устога кўрсатдим. «Сизни танқид қилибдилар» дедим. «Нерда?» деди усто. Дарров «Муштум»ни қўлига тутқаздим. Афтидан, бундан

(Давоми 4-бетда).

УНИ УСТО ДЕЙДИЛАР...

(Давоми. Боши 3-бетда).

[illegible]

ғидек асранг. Муҳтарам зотлар ҳоки-пойи мавжуд бўлган бу Ўзбекистонни қўриқлаш юксак саодатдир.

Суҳбатдош
Б. РЎЗИМАТОВ,
«Ватанпарвар» мухбири.

● ЁЗ — ЎТМОҚДА СОЗ

„Тонг“нинг ҳар тонги гўзал ва мафтункор

[illegible]

[illegible] Шоюнусов; врач Нина Чеканова, хўжалик ишлари мудири Раҳмон Шосаидов сингари ходимлар ҳақида ҳар қанча мақтов сўзлар айтса арзийди. Чунки, айнан шуларнинг фидойи меҳнатлари туфайли болалар хурсанд, ота-оналар хотиржам ва мамнун.

Оромгоҳ бошлиғи ҳамроҳлигида мевали ва манзарали дов-дарахтлар қуюқ соя солиб турган «Тонг» ҳудудини, ётоқхоналар, тўгарак олиб бориладиган жойлар ва кутубхонани кўриб чиқар эканмиз, бу гўшалардаги озодалик, қулайликлардан кўз қувнайди. Сиҳатгоҳга зукко раҳбар дарғалик қилаётганига амин бўламиз.

— Лагеримизда спортнинг волейбол, футбол, стол тенниси **(суратда)**, шахмат-шашка ва бошқа турлари бўйича отрядлараро ҳамда лагерлараро, шунингдек, шахсий биринчилик мусобақалари тез-тез ўтказилиб турилади. Походга чиқамиз, ҳар куни телевизор кўрамиз. Туғилган кунларни [illegible] жуда қизиқарли бўлади. Мен ўзим яқинда шахмат бўйича биринчи ўринни эгаллаб, Ёрлиқ билан тақдирландим, — дейди Учқун исмли бола.

— Ўтган куни соат учда турдик-да, тарбиячимиз раҳбарлигида тоғ тепасига чиқдик. Тонг отиб, қуёш чиқишини томоша қилиш шунонам жозибали бўларкан-ки, асти қўяверасиз. Қуёш кўтарилгач, гулхан ёқиб, чўғда картошка пишириб едик. Жуда мазза бўлди. Умуман, лагердаги ҳар кунимиз мароқли ўтмоқда. Кунига олти марта овқатланамиз, таомлар мазали ва тўйимли, — дейди Лаура исмли қизча.

Лауранинг сўзларини тинглар эканмиз, кўз олдимизда мустақил мамлакатимиз узра зар каби нур сочаётган шафақнинг заррин жилваси намоён бўлади. Эй, она қуёш, нурларинг ҳеч қачон сўнмасин, истиқлолимиз абадий бўлсин, болажонлар юзидан шодонлик аримасин асло, дегимиз келади.

Подполковник
Х. ЖУМАНАЗАРОВ.
Муаллиф олган суратлар.

● КУРАШ

КУРАШ ФИДОЙИСИГА ЮКСАК УНВОН

Бугунги кунда Буюк Британияда ўзбек кураши жадал ривожланмоқда, курашсеварлар сони тобора ортмоқда. Уч йилдан буён бу мамлакатда анъанавий «Ислом Каримов халқаро турнири»нинг юксак савияда ўтаётгани инглизларнинг миллий қадриятларимиздан бири — курашга нисбатан юксак ҳурмат ва эҳтиромини намоён этади.

Халқаро кураш ассоциацияси (ХКА) матбуот хизматидан ЎзА мухбирига маълум қилишларича, Буюк Британия кураш уюшмаси бош котиби Пол Сойердан мактуб келган. Унда уюшма раиси ва «Ислом Каримов халқаро турнири» ташкилотчиси Стивен Свитлов Буюк Британия Бош вазири Тони Блэр томонидан «Британия Империяси аъзоси» унвонига тавсия этилгани ва унинг номзоди маъқуллангани айтилади.

Кураш фидойиси Стивен Свитлов халқаро кураш оиласига 2001 йили қўшилган ва шундан буён Буюк Британия кураш уюшмаси раиси лавозимида хизмат қилмоқда. Энди у ўзи лойиқ деб топилган унвонни машҳур Букингем саройида қиролича Елизавета Иккинчи қўлидан олади.

З. ТОШХЎЖАЕВ,
ЎзА мухбири.

● ПУЛЕВАЯ СТРЕЛЬБА

ЗАКАЛЯЕТСЯ МОЛОДЕЖЬ

На завершившемся в Лахти (Финляндия) чемпионате мира сборная Узбекистана числилась в числе фаворитов. И неспроста. На слуху у специалистов достойные выступления наших стрелков и на Олимпийских играх, и на этапах Кубка мира. Свой высокий рейтинг узбекистанцы подтвердили и на сей раз. В нынешнем чемпионате приняли участие спортсмены из 102 стран, а потому пятое командное место наших мастеров меткого огня — результат впечатляющий. Однако, по оценке наставника сборной Али Ситтарова, данное достижение — не предел возможностей. Тренер уверен, что команда могла вполне рассчитывать на медали, но, как назло, не заладилась стрельба у одного из лидеров сборной — Энвера Османова, что и отбросило узбекистанцев на пятую позицию. И как ни старались Дильшод Мухтаров и Вячеслав Скоромнов, ликвидировать допущенный пробел не удалось. Что ж, и у мастеров бывают срывы, жаль лишь, что пришлись они на столь ответственные соревнования. Зато доволен наставник молодежи. Дебютанты мировых первенств Павел Савинич и Елена Кузнецова не дрогнули перед именитостями и показали довольно высокие результаты. А это значит, что резерв у сборной хороший, и, по всей видимости, их имена вскоре будут первыми вписываться в итоговые протоколы соревнований самого высокого ранга.

Соб. инф.

ТОПҚИРЛИК МАШҚИ

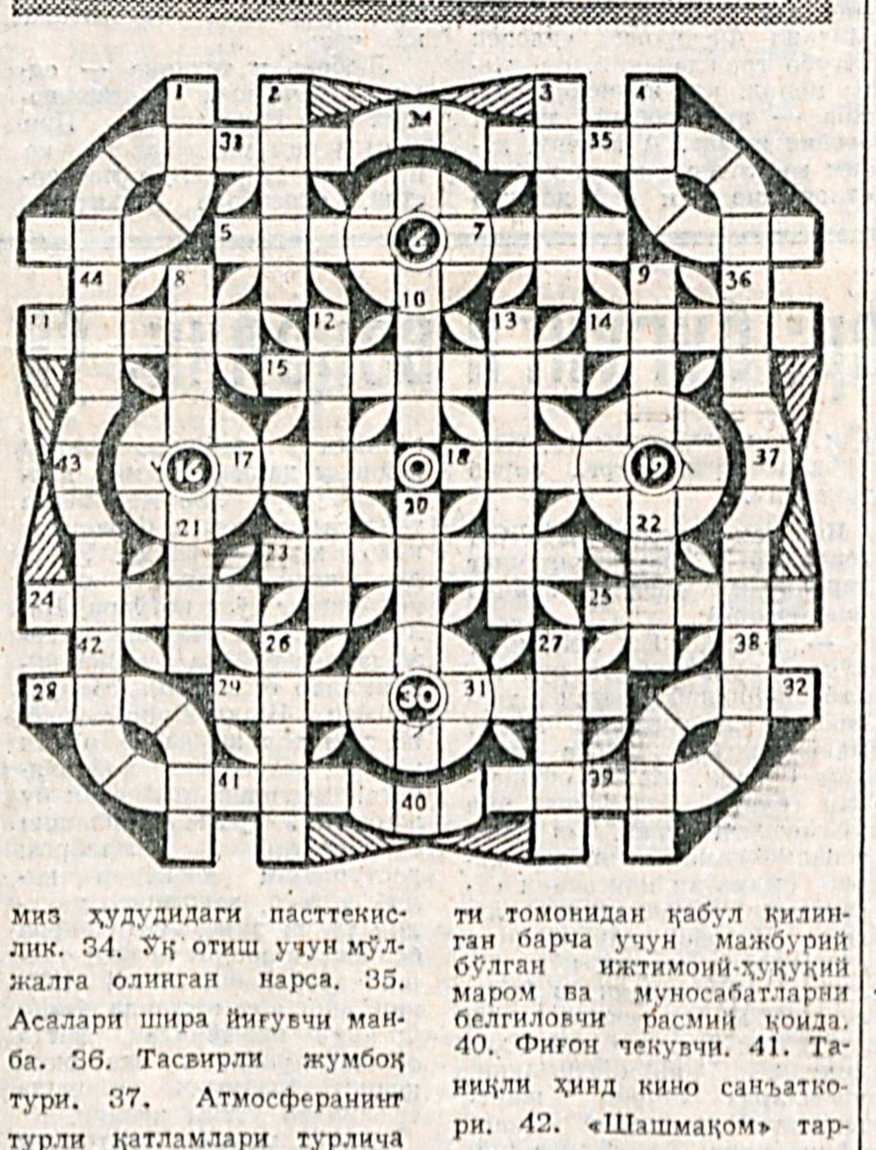

Белгиланган хонадан рақам атрофига соат мили йўналишида: 6. Футбол бўйича жаҳоннинг беш марotaба чемпиони бўлган терма команда. 16. Ўткир Ҳошимовнинг «Баҳор қайтмайди» экранлаштирилган асари қаҳрамони. 19. Металлдан буюмлар ясовчи ҳунарманд. 30. Тоҳир Малик қаламига мансуб кўп қисмли қисса.

ЭНИГА: 5. Чўлпоннинг «Кеча ва кундуз» романи қаҳрамони. 7. Субҳидам, пайт. 11. Мусобақанинг бошланиш пайти. 14. Кимёвий элемент. 15. Тошкентнинг қадимий дарвозаларидан бири. 17. Икки электродли лампа. 18. Умуртқасиз заҳарли жонивор. 23. XVII жаҳон футбол чемпионатининг тўпурари. 24. Давлатнинг бош идораси. 25. Фарёд, нола. 29. Баргининг шираси шифобахш тропик ўсимлик. 31. Ширинлик тури.

БЎЙИГА: 2. Саргузашт асарлар ёзиб қолдирган америкалик адиб. 3. Бухоро вилояти шаҳри. 8. Деҳқончилик анжоми. 9. Юнон алифбосидаги ҳарф. 10. Ҳарир тола. 12. Рус ёзувчиси. 13. Қўшиқчи санъаткор. 20. Экинзор. 21. Ҳўл мева. 22. Сўз, калима. 26. Қадимда ер солиғи. 27. Оғир саноат корхонаси.

ЁЙЛАР БЎЙИЧА: 1. Дарё сувининг тик тепаликдан шиддатли оқувчи қисми. 4. Сатҳ ўлчови бирлиги. 28. Ибратли сўз, ибора. 32. Инглиз шоири.

«ЗАНЖИР» ҳолида шакл атрофи бўйича: 33. Ватанимиз ҳудудидаги пасттекислик. 34. Ўқ отиш учун мўлжалга олинган нарса. 35. Асалари шира йиғувчи манба. 36. Тасвирли жумбоқ тури. 37. Атмосферанинг турли қатламлари турлича қизиган, ҳаво очиқ кунда уфқ ортидаги кўринмас нарсаларнинг акс этиб кўриниши ҳодисаси. 38. Давлат рамзи. 39. Давлат ҳокимияти томонидан қабул қилинган барча учун мажбурий бўлган ижтимоий-ҳуқуқий маром ва муносабатларни белгиловчи расмий қоида. 40. Фиғон чекувчи. 41. Таниқли ҳинд кино санъаткори. 42. «Шашмақом» таркибидаги мақом. 43. Вақт ўлчови бирлиги. 44. Шартли равишда қабул қилинган белги, рамз.

Ф. ОРИПОВ.

ВНИМАНИЕ, КОНКУРС!
Изучаем общевоинские Уставы

Уважаемые военнослужащие! Дорогие читатели!

Организованный редакцией газеты «Ватанпарвар» конкурс «Изучаем Общевоинские уставы» дает вам прекрасную возможность не только проверить свои знания и развить творческий потенциал, но и стать обладателями специальных призов (магнитофон, радиоприемник, часы и др.), поощрительных премий. Воспользуйтесь этим шансом! Конкурс завершится в преддверии Дня защитника Родины.

Набранные баллы будут подсчитываться ежемесячно и ежеквартально. Вырежьте очередной тест, подчеркните правильные варианты ответов. Напротив каждого ответа обязательно укажите название использованного Устава и номер статьи из него. Укажите ваши воинское звание, фамилию, имя, адрес и отправьте в редакцию. Не забудьте на конверте поставить пометку «На конкурс!».

Приглашаем к активному участию в конкурсе. Удачи вам!

ВОПРОСЫ ТЕСТА № 20

1. Кто ведет очередность увольнения в группе?
A. Командир группы.
B. Заместитель командира секции.
C. Заместители командиров групп.

2. Что запрещается очередному дневальному?
A. Раздеваться и отдыхать лежа.
B. Садиться, снимать снаряжение и расстегивать одежду.
C. Отлучаться без разрешения по роте.

3. Кто имеет право разрешить выпуск из парка машин, не предусмотренных нарядом?
A. В исключительных случаях — дежурный по части.
B. В исключительных случаях — начальник штаба части.
C. В исключительных случаях — командир бригады.

4. Где рассматриваются и обсуждаются проступки сержантов и старшин?
A. На собрании личного состава.
B. На собраниях сержантов и старшин.
C. По усмотрению командира бригады.

5. Кто может отстранить от должности офицера?
A. Командир батальона.
B. Командир взвода.
C. Начальник, имеющий право назначать его на эту должность.

6. Кто вправе налагать следующие дисциплинарные взыскания:
— объявлять выговор и строгий выговор;
— лишать солдат, сержантов и старшин срочной службы очередного увольнения из расположения воинской части;
— назначать солдат срочной службы вне очереди в наряд на работу — до 3 нарядов.
A. Заместитель командира группы.
B. Командир секции.
C. Старшина взвода.

7. Какова периодичность проверки наличия и состояния запаса боеприпасов во внутренних караулах, кем проверяется и производится запись?
A. Один раз в месяц начальником штаба.
B. Два раза в месяц командиром взвода.
C. Два раза в год командиром батальона.

8. Кто вручает командирам подразделений, от которых назначаются караулы, схемы расположения постов, табели постам и инструкции начальникам караулов для изучения личным составом караулов?
A. Комендант.
B. Командир воинской части.
C. Начальник штаба воинской части.

9. Укажите соответствующий сигнал при управлении строем руками, используя следующие условные знаки:
Поднять обе руки вверх и держать до исполнения.
A. Сбор командиров (начальников).
B. К машинам.
C. Внимание! (Внимание, делай, что я; отзыв).

10. Укажите соответствующий сигнал при управлении строем руками, используя следующие условные знаки:
Поднять правую руку вверх, а левую вытянуть горизонтально в сторону и размахивать ею вниз и вверх до уровня плеча.
A. Марш (вперед, продолжать движение в прежнем или новом направлении, путь свободен).
B. Уменьшить дистанцию.
C. Увеличить дистанцию.

ВАШИ ДАННЫЕ:

1. Воинское звание, фамилия, имя, отчество ____________

2. Адрес: ____________

3. Предложения: ____________

Вопросы теста подготовил подполковник Н. ГУЛБАЕВ.

Шарқ мунажжимлари башорати

ТОҒ ЭЧКИСИ янги ишқий романдан боши айланиб қолиши мумкин. Агар ҳафта ўртасида орзуингиздаги инсон пайдо бўлса, сизни хизмат ҳам, уй ишлари ҳам ишқий саргузаштлардан чалғита олмайди. Шунинг учун барча муҳим ишларингизни ҳафта бошида ҳал қилиб олинг, у ёғига эса хоҳлаганча ўйин-кулги қилинг. Соғлиғингиз жойида бўлади. Чоршанбада сизни омад кутади.

ҚОВҒАга шахсий ҳаёти йўлга тушаётгандек кўринади, аммо худди шу вақтда у дарз кетиши мумкин. Бироқ, аҳвол унчалик чорасиз эмас — севимли кишингиз билан муносабатларда бир оз танаффус қилинг. Аммо бу танаффусни бар ёки курортларда, чиройли аёллар (эркаклар) даврасида ўтказманг — лаҳзалик қизиқиш деб ҳақиқий севгингиздан айрилиб қолиш эҳтимоли бор. Пайшанбада ҳаммаси ҳал бўлиши керак.

БАЛИҚлар, агар буни хоҳласалар, қисқа муддатли «ишдаги ишқ»ни бошларидан ўтказишлари мумкин. Таътилдагилар ва уй бекалари учун бу аввал хаёлларига ҳам келтирмаган эски танишлари билан яқинлашувда ифодаланиши мумкин. Аммо, бу муносабатлар қандай кутилмаган тарзда юзага келган бўлса, шу тарзда йўққа чиқади. Бундан хафа бўлманг, чунки сизнинг асабингиз шундоқ ҳам ҳозир яхши аҳволда эмас. Душанба — қулай кун бўлади.

ҚЎЙ ўзининг севимли кишисидан ўзга яқинроқ ва азизроқ ҳеч ким йўқлигини яна бир бора тушунади. Бундай кайфият иш борасидаги оғир ҳафтани яхши ўтказиб, дам олиш кунларидаги ажойиб ишқий муносабатларга ёрдам беради. Каттагина молиявий даромад кайфиятингизни янада кўтаради. Шу билан бирга, ошқозонингизга эътибор қаратишингиз зарур. Омадли кун — жума.

БУЗОҚнинг омади келмаяпти — яқин кишингиз билан бўлган кичик можаро катта жанжалга айланиб кетиши мумкин. Агар сиз мағрурлигингизни қўйиб, биринчи бўлиб ўзаро айбловларни тўхтатсангиз, бу жанжал юзага келмаслиги мумкин. Мунажжимлар сизга яширин ишқий муносабатлар учун жуда қулай давр келганлигини айтмоқдалар. Ўйлаганларингизни сешанбада амалга оширганингиз маъқул.

ЭГИЗАКЛАР жуфти ҳалолларидан нимани хоҳлаётганларини ўзлари ҳам тушунмаяптилар. Агар сиз инжиқлигингиз ва оғир характерингиз билан яқин кишингизни қийнашда давом этсангиз, ҳафта охирига бориб ёлғиз қоласиз. Агар муносабатларингиз бузилиб бўлган бўлса, аввал ўз истакларингизни бир кўриб чиқинг, сўнгра суюклигингиз олдига борсангиз бўлади. Ўз соғлиғингизга ҳам эътибор қаратинг. Шанба омадли бўлади.

ҚИСҚИЧБАҚА янги танишув ҳақида орзу қилиб, осмонда учиб юрибди. Бунга ҳайрон қолиш мумкин, чунки Қисқичбақалар камдан-кам ҳолларда ўз жуфтларига хиёнат қиладилар. Янги қизиқиш — бу бир хаёллигини, барибир аввалги, синовдан ўтган муносабатларга қайтишингизни ўзингиз ҳам яхши тушуниб турибсиз. Уйдагилар сизнинг эътиборингизни кутишмоқда ва барча ишларда сизни қўллашга тайёрлар. Бу жуда муҳим, чунки хизматда ва бизнесда сизни оғир кунлар кутмоқда. Соғлиғингиз шамоллаш орқали ўзини эслатиб қўйиши мумкин. Қулай кун — чоршанба.

АРСЛОН «севгининг кўзи кўр»лигини ўз мисолида кўрсатмоқда. Сиз юракларни забт этувчи сифатида танилгансиз, лекин бу сафар ўзингиз кимларнингдир айёрона қўйилган тўрига тушдингиз. Ҳозирги шеригингиз сизни алдаб, ўз режаларини амалга ошириб юрганлиги хавфи бор. Буни текшириш учун уни ота-онангиз ёки дўстларингиз билан таништиринг — уларнинг кўзлари сизникичалик «кўр» эмас. Эҳтиёт бўлинг — жисмоний жароҳатлар бўлиши эҳтимоли бор. Пайшанба ва якшанбада сизни омад кутмоқда.

ПАРИЗОД севги қанотида учмоқда. Ўзининг севимли кишисига қараб тўймайди. Сиз унинг учун бирон ёқимли ва қаҳрамонона иш қилишни хоҳлаб қоласиз — масалан, катта пирог пишириб, ўзингиз бир бўлак ҳам татиб кўрмай, ҳаммасини азизингизга едиргингиз келади. Аммо осмондаги ойни олишга ҳаракат қилманг — унинг учун энг муҳими сизнинг эътиборингиз. Умуман, ҳафта оғир келади, лекин соғлиғингиз сизни безовта қилмайди. Жума — сиз учун қулай кун.

ТАРОЗУлар доимо атрофларида парвона бўлувчи шайдоларининг фаоллиги пасайганини сезадилар. Бу ҳафта Сиз учун ишқий саргузаштларсиз, сайр, кино ва ресторанларга таклифларсиз ўтади. Бу сизнинг шиддатли иш жадвалингиз билан боғлиқ бўлиши мумкин — ҳозир сиз кўпроқ раҳбариятга кераксиз, чунки улар ишонадиган сиздан бошқа ҳеч ким йўқ. Омад сизни сешанбада кутмоқда.

ЧАЁН навбатдаги севги чўққисини забт этиш учун айёрона режалар тузмоқда. Агар сиз оддий қоидани унутмасангиз, яъни у билан қизиқаётганингизни кўрсатиб қўймасангиз, бу нозик ишда сизни муваффақият кутмоқда. Бошқа томондан эса, сиз билан ҳам кимдир қизиқади, аммо сиз ўз уй-хаёлларингиз билан банд бўлиб, буни сезмай қолишингиз мумкин. Юлдузлар якшанбада омад келишини кўрсатмоқда.

ЎҚОТАР ўзини ўзи таний олмаяпти — кучли жинс аъзолари гапга чечанликлари, гўзал занфалар эса ҳаммани ташқи кўринишлари билан лол қолдирмоқдалар. Кўзингизда эҳтирос ўти ёнмоқда ва бу аланга атрофига парвона ва капалаклар тўпланиши мумкин. Бу ҳолатда ўз шайдоларингиз эътиборини четда қолдирманг — ҳатто энг ишончлиларидан ҳам ажралиб қолишингиз мумкин. Сешанбада ёқимли учрашув бўлиши ва барча орзулар рўёбга чиқиши эҳтимоли бор.

Этот пестрый мир

«РОНАЛДО» И «РИВАЛДО» В ЗООПАРКЕ

Двое детенышей жирафа, родившихся в зоопарке швейцарского города Рапперсвиль, названы в честь героев чемпионата мира по футболу — Роналдо и Ривалдо. Как сообщили представители зоопарка в воскресенье, имена жирафов были выбраны из 2500 вариантов, предложенных его посетителями.

ТИГР НАПАЛ НА ПРОРАБА

В тяжелом состоянии с множественными ранами доставлен в больницу поселка Мухен района им. Лазо Хабаровского края 41-летний прораб местного дорожно-строительного участка.

Как сообщили в пресс-службе УВД края, хищник напал на прораба, когда тот обследовал отдаленный таежный участок дороги. В ходе завязавшейся борьбы тигра что-то напугало, и он скрылся в чаще.

Выясняются все обстоятельства этого происшествия.

(По материалам печати).

Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги жамоаси уруш фахрийси, истеъфодаги генерал-лейтенант Собир Охунжоновга умр йўлдоши
МАҲМУДА аянинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади ва ҳамдардлик билдиради.

Бош муҳаррир
полковник
И. Қ. АБДУКАРИМОВ

АДРЕС РЕДАКЦИИ:
г. Ташкент, 700031
ул. Д. Кунаева, 21

Заместитель главного редактора — 56-17-98; ответственный секретарь — 56-04-60. Отделы воинской службы и воспитательной работы — 56-02-51; по связям с государственными и общественными организациями — 56-02-49; массовой работы и спорта — 56-08-72; культуры и организации досуга — 56-03-48; социологии и рекламы — 56-54-76.

Начальник издательства и типографии — 56-04-90; бухгалтерия — 56-03-82; отделы подписки — 56-03-46; заказов — 56-18-44; дежурный — 56-09-81.

Позиция редакции может не совпадать с точкой зрения авторов публикуемых материалов.

Письма, рукописи, фотографии и рисунки не рецензируются и не возвращаются.

Газета зарегистрирована в Государственном комитете Республики Узбекистан по печати. Рег. № 00050.

Этот номер отпечатан в типографии газеты «Ватанпарвар».

Заказ № 0307.